



# VOCEA AUTORITĂȚILOR LOCALE

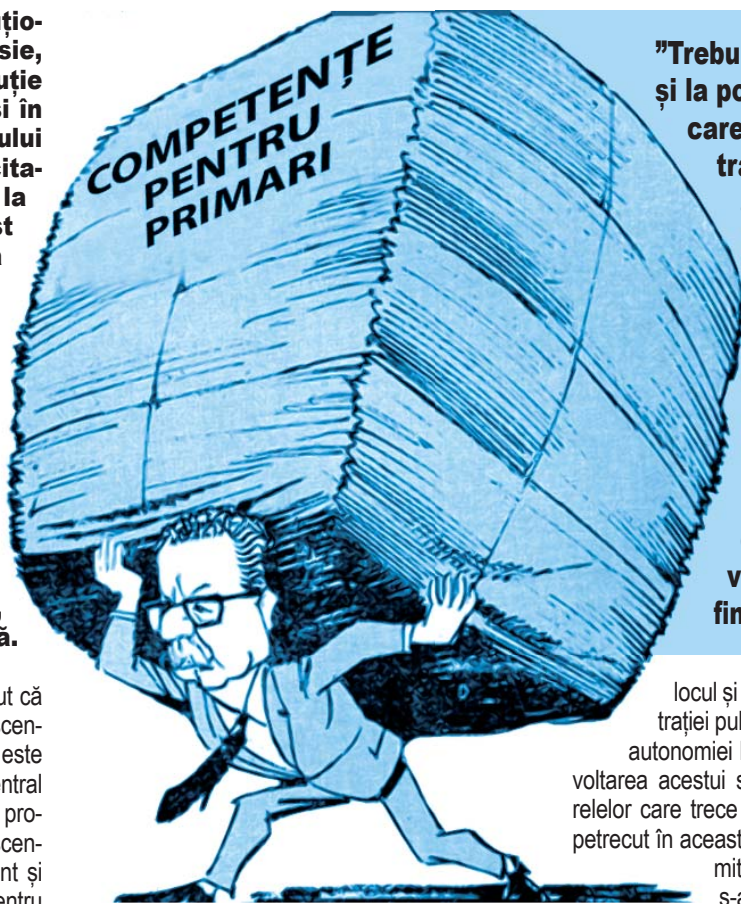
BULETINUL INFORMATIV AL CONGRESULUI AUTORITĂȚILOR LOCALE DIN MOLDOVA nr. 1 (36), 2017

AP(e)L la CALM/editorialul ediției

## AHO, AHO, GUVERNARE LOCALĂ! SĂ PRIVIM CU CALM ȘI SPERANȚĂ ÎN ANUL 2017!

Vă amintiți de înfocatul revoluționar ploieștean care, ajuns la pensie, visează la bătrânețe încă o revoluție care ar aduce bine în țărișoara și în viața lui? Numai că discuțiile conului Leonida, descris cu atâta plasticitate de I.L. Caragiale, se limitează la monologurile în fața soției. Acest personaj emblematic este încă o dovadă a faptului că, pentru schimbare, este nevoie de acțiuni prompte, vizibile, uneori poate mai incisive și mai bătaioase, dar și de consecvență în a-ți asuma și susține punctul de vedere tranșant. Anul 2016 a fost unul în care vocea CALM a fost una destul de distinctă la toate nivelele, iar poziția noastră comună, exprimată în spațiul public ori de câte ori a fost nevoie, a fost apreciată și chiar acceptată.

Spuneam în editorialul din numărul trecut că necesitatea schimbării pe segmentul descentralizării și fortificării autonomiei locale nu este încă conștientizată pe deplin la nivelul central al puterii. Totodată, nu există o coerență în promovarea și implementarea politicilor de descentralizare, care, fiind aplicate cu discernământ și bună credință ar reprezenta un salt uriaș pentru dezvoltarea țării și ar fi ca o arcă a lui Noe spre o viață mai bună pentru fiecare cetățean! De nenumărate ori am constatat: importanța și rolul satului, orașului, administrației publice locale a fost și rămâne într-un con de umbră în Republica Moldova. Este cauza din care pe multe dintre direcții lucrurile nu prea au mers. Autoritățile locale erau privite și sunt într-o măsură oarecare de sus în jos. Pe parcursul anilor au fost elaborate diferite strategii și legi, parcă toate cu susținerea celor mai buni experți. Însă, iată, oamenii nu au văzut mari schimbări spre bine în teritoriu. Drept consecință, oamenii continuă să plece și își iau și copiii peste hotare. Iar acest lucru este cu siguranță unul negativ. Respectiv, este nevoie de a



**"Trebuie de atras atenție și la posibilitățile celor care lucrează în administrația publică locală, astfel încât aceștia să dispună de instrumente reale pentru a înfăptui o guvernare locală eficientă, în folosul comunității și să fie delegați nu numai cu competențe, dar și cu mecanisme viabile de acoperire financiară a acestora!"**

locul și rolul guvernării locale, administrației publice locale, a descentralizării și autonomiei locale în ceea ce privește dezvoltarea acestui stat. Acesta este capul tuturor rețelilor care trece ca un fir roșu prin tot ce s-a petrecut în această țară. Chiar dacă au fost anumite momente în istorie în care s-a încercat de a schimba ceva, în esență nu a fost un demers de

schimba ceva, pentru că deja nu se mai poate de administrat țara de la centru în jos. Este absolut necesar de a privi mult mai atent în teritorii și la oameni. Trebuie de atras atenție și la posibilitățile celor care lucrează în administrația publică locală, astfel încât aceștia să dispună de instrumente reale pentru a înfăptui o guvernare locală eficientă, în folosul comunității și să fie delegați nu numai cu competențe, dar și cu mecanisme viabile de acoperire financiară a acestora. Toate proiectele pe care au încercat să le promoveze politicienii noștri pe parcursul acestor zeci de ani (est, vest, dreapta, stânga, probleme de ordin identitar) nu au schimbat esențial viața oamenilor. **De aceea trebuie să privim altfel lucrurile și să ne focusăm pe interesele oamenilor și comunitățile locale, descentralizare și autonomie locală. Interesul omului trebuie să devină prioritar.**

Nicio guvernare dintre cele care s-au perindat prin culoarele puterii până în prezent nu a înțeles

bună voie și nu au conștientizat pe deplin că aceasta este salvarea nu numai pentru cetățeni, dar și pentru guvernanți. Din cauza faptului că competențele, resursele, puterea de a decide ceva sau a schimba lucrurile nu a fost transferată în suficientă măsură către administrația publică locală, oamenii nu au putut să simtă schimbările spre bine. Administrația centrală și locală și alte elemente ale societății trebuie să lucreze împreună în interesul progresului și dezvoltării acestei țări. Dar la noi iese că cei care erau la nivel central se considerau prea importanți și atotcunoscători, concentrând în mâinile lor toate resursele, neglijând și sfidând administrația publică locală prin intermediul căreia trebuia să se facă schimbările la nivelul cetățeanului. Pentru că cetățenii nu vin la miniștri sau parlamentari, ci la primărie. Acolo cetățeanul trebuie să găsească răspuns la întrebările sale.

Continuare în pag. 2

**Viorel Furdui, director executiv CALM:**

**"Un factor extrem de negativ și inhibitor pentru autonomia locală și toate reformele din țară a devenit....: sistemul de administrație centrală NEREFORMAT, EXCESIV DE CENTRALIZAT și total DEPĂȘIT! Acesta împiedică enorm realizarea reformelor, inclusiv și activitatea normală a administrației publice locale!"**

### UNITATEA, O CONDIȚIE SINE QUĂ NON PENTRU 2017



**Tatiana Badan,  
președinte CALM:**

"La această etapă, în care au fost obținute succese reale, este nevoie de a păstra unitatea APL, prin intermediul CALM, o condiție sine qua non pentru a evolua în implementarea descentralizării reale. Fără unitate nu vom avea niciun succes în abordarea problemelor APL și nu vom putea nici dialoga. De asemenea, este foarte important să ne fixăm prioritățile. De curând a avut loc o reuniune între doamnele primar și Comisia Parlamentară pentru Administrația Publică în urma căreia am ajuns cu majoritatea colegelor mele la concluzia că atunci când participăm la asemenea evenimente trebuie să venim pregătite și cu abordări de prioritate, pentru că de multe ori se pierde mesajul. Noi venim la aceste întruniri și nu ne axăm pe două-trei probleme majore ale APL, ci ne pierdem în discuții pe o problemă specifică a unui sat sau a altuia. De aceea, există CALM-ul ca noi să ne întâlnim să dezbaterem problemele cu care ne confruntăm, să venim cu propuneri și soluții, să stabilim foarte clar împreună, de comun acord, care sunt direcțiile majore și prioritățile pe care ne vom concentra în următoarea perioadă. La aceste evenimente reprezentăm CALM-ul, suntem portavoce a CALM-ului, deci să ne întrunim să discutăm în cadrul CALM care sunt mesajele pe care dorim să le transmitem, ca autoritățile centrale, guvernul, parlamentul, ministerele să le audă și să știe că noi avem o singură poziție, că suntem uniți. Noi nu ne dorim întruniri formale, ci întâlniri de la care să plecăm cu rezultate. CALM-ul este casa tuturor, interesul este al tuturor și nu ne mai mulțumim cu promisiuni goale și declarații formale, vrem eficiență și rezultate palpabile!"





# AHO, AHO, GUVERNARE LOCALĂ! SĂ PRIVIM CU CALM ȘI SPERANȚĂ ÎN ANUL 2017!

Sfârșit. Început în pag. 1

După modelul în care funcționează și cum este administrată țara actualmente, noi am păstrat sistemul sovietic la nivel central. Atât la nivel formal, organizațional și funcțional, cât și mai ales la nivel de gândire și mentalitate! Aici e marea problemă și contradicție între factorul local și cel central al statului! Primul, în mare parte, s-a reformat și adaptat la noile condiții, iar altul încă plutește în mrejele istoriei, devenind un balast enorm care duce la fund întreaga corabie cu numele Republica Moldova! În acest sens, pe de o parte, în pofida resurselor extrem de limitate pe care le-a avut APL și neîncrederea/desconsiderarea enormă de care au "beneficiat" în permanență din partea clasei politice/guvernamentale, APL/edilii locali au trecut printr-un proces de reforme profunde. Toate aceste reforme au fost susținute de nenumărate discuții și documente importante care au fost adoptate, cum ar fi Constituția, legi, strategii, Carta Europeană a Autonomiei Locale, rapoarte de monitorizare și recomandări din partea Consiliului Europei și alți parteneri etc. Drept rezultat, putem spune ca la nivel formal și conceptual, lucrurile pe dimensiunea democrației locale au avansat destul de mult. Iar APL din Republica Moldova totuși în mare parte s-au adaptat noilor condiții de activitate și în pofida tuturor greutăților și problemelor reușesc să contribuie enorm la dezvoltarea comunităților lor și păstrarea încrederii oamenilor într-o viață mai bună. Iar dovada principală în acest sens este reprezentată de sute și mii de proiecte implementate de APL: drumuri, apeducte, sisteme de gestionare a deșeurilor, iluminare stradală, instituții culturale și educaționale reabilitate, festivaluri etno-folclorice și multe alte lucruri frumoase realizate la nivel local. Iar principala restanță pe dimensiunea descentralizării și autonomiei locale rămâne în prezent... lipsa unei descentralizări reale FINANCIARE și ECONOMIC!!!

Pe de altă parte, un factor extrem de negativ și inhibitor pentru autonomia locală și toate reformele din țară a devenit...: sistemul de administrație centrală NEREFORMAT, EXCESIV DE CENTRALIZAT și total DEPĂȘIT! Care împiedică enorm, inclusiv și activitatea normală a administrației publice locale. De fapt, dacă analizăm calitatea actului guvernamental/decizional, a cadrului normativ, modul în care s-a implementat până nu demult și, în general, dacă privim și analizăm situația practică în toate domeniile pentru care a fost/este responsabilă administrația centrală, constatăm fără dubii că anume aici se găsește cauza de bază a ineficienței și lipsei de rezultate concrete ale reformelor pentru cetățeni. Deși ne-am obișnuit deja cu învinuirile permanente din partea multor demnitari de stat precum ca APL nu ar avea suficiență capacitate, totuși constatăm că, în realitate, lipsa capacității administrative și instituționale este în primul rând o problemă fundamentală a administrației centrale. Deoarece, anume administrația centrală este responsabilă de cadrul normativ contradictoriu și confuz existent în prezent, de strategiile și planurile neimplementate, de reforme trunchiate și blocate, de problemele în domeniul justiției, financiar, bancar, economic etc... Sistemul actual de administrație publică centrală și modul cum funcționează în prezent instituțiile statului a devenit în realitate o FRÂNĂ enormă și principală în dezvoltarea țării.

Prin urmare, la moment, avem, pe de o parte, o administrație publică locală într-o măsură mai mare sau mai mică reformată și adaptată la rigorile timpului, dar care dispune de posibilități

și resurse limitate. Pe de altă parte, există o administrație publică centrală nereformată și total ineficientă, însă care concentrează practic toate resursele administrative, economice și financiare din stat. Credem ca anume această contradicție fundamentală, de zeci de ani până în prezent, împiedică dezvoltarea reală și accelerată a țării noastre în toate domeniile. Aceasta este cauza principală a faptului că strategiile și reformele nu se implementează (chiar și atunci când există voință politică). Acest fapt, după cum vedem în prezent, începe a fost recunoscut și de guvernanți, fiind adoptată o strategie de reformă a administrației publice și anunțată o reformă profundă a administrației publice centrale, care sperăm să fie dusă până la capăt.

Pare-se că s-a finalizat perioada romantică



**Viorel Furdul: "NU ADUCE ANUL CÂT ADUCE... CALM-ul! Credem că mai multe rezultate importante obținute pe parcursul anului 2016, pe dimensiunea descentralizării și autonomiei locale, sunt destul de promițătoare și ne permit să privim cu o doză mai mare de speranță în anul 2017. Dar trebuie să conștientizăm că s-a finalizat perioada romantică din activitatea CALM și începem să lucrăm într-un mod mai sistemic, cu atenția focusată pe activitatea diferitor organe de stat, prin intermediul grupurilor de lucru."**

din activitatea CALM și începem să lucrăm într-un mod mai sistemic, cu atenția focusată pe acțiuni și rezultate concrete, îmbunătățirea cadrului normativ al APL și implementarea efectivă a reformelor, problemele specifice al APL și activitatea diferitor organe de stat în raport cu APL, prin intermediul unei comunicări mai active cu organele statului relevante, participări mai efective în grupurilor de lucru, avizări, elaborare de documente de poziții și propuneri concrete etc.

La începutul anului 2016, spuneam - încet, dar ferm, mergem înainte. Constatăm peste un an că am avut în mare parte dreptate. Deși, acest romantism mai există în activitatea noastră și se datorează în mare parte unor cauze de ordin obiectiv și care mai puțin au depins de CALM. În acest sens, și pe parcursul acestui an au apărut mai multe probleme care cereau o intervenție imediată și ad-hoc: plafonarea taxelor, problema legată de adoptarea legii privind schimbarea destinației terenurilor și apoi implementarea ei, acordarea statutului de agent constator primarilor, blocarea și reducerea transferurilor generale, deblocarea procesului de evaluare a bunurilor imobile, problema distribuției Fondului Rutier etc. Totuși, acum putem constata, că majoritatea acestor probleme au fost depășite prin discuții constructive și compromis. Iar în rezultat, pe parcursul anului 2016, s-a reușit o activitate mai sistemică și s-au făcut câțiva pași importanți în direcția fortificării autonomiei locale și descentralizării. În special: cu concursul CALM a fost prelungită strategia descentralizării, adoptată strategia reformei administrației centrale și semnată Foaia de Parcurș cu Consiliul Europei; APL au obținut dreptul de a schimba destinația terenurilor agricole și de a se adresa direct la curtea constituțională; primarii și reprezentanții săi au dobândit statut de agent constator în domeniul comerțului neautorizat, construcțiilor ilicite, administrării deșeurilor etc.; a fost respinsă ideea de plafonare a taxelor locale și stabilite în schimb criterii și principii clare pentru stabilirea taxelor locale; a fost deblocat procesul de

evaluare a bunurilor imobile și oferite posibilități de a crește veniturile la bugetele locale; transferat către APL dreptul de a stabili scutiri la impozitul pe bunuri imobiliare pentru anumite categorii de cetățeni; oferită soluție pentru problema decalajelor de casă (lipsei de lichidități) al bugetelor locale de la început de an (când veniturile sunt mai mici decât cheltuielile) etc. De asemenea, un rezultat foarte important pentru toate APL și întreg proces de descentralizare, a constituit convingerea factorilor de decizie de a schimba modul de distribuire a Fondului Rutier. Noua distribuire a fondului rutier presupune eliminarea factorului politic și garantarea fiecărui sat și oraș, în care până acum nu ajungea nici un ban pentru drumuri, cu resurse financiare în mărime de aproximativ 120 lei pe locuitor.

au fost obținute și datorită unei deschideri mai mari din partea Guvernului și unei comunicări mai eficiente între CALM și unele instituții ale statului: Prim-ministru, Cancelaria de Stat, Ministerul Finanțelor, Ministerul Transporturilor, Ministerul Mediului etc. Posibilitatea de a discuta la timp și într-un mod constructiv diferite situații și problemele apărute, s-a dovedit a fi una foarte benefică tuturor. Acest dialog urmează a fi dezvoltat, instituționalizat și extins către toate celelalte instituții ale statului, devenind o normă obligatorie și indispensabilă procesului decizional din Republica Moldova.

Totodată, pe dimensiunea externă, activitatea CALM a fost una extrem de amplă. Suntem membri într-o serie de organizații și am consolidat relațiile și calitatea de membru prin participarea la diverse întruniri. La nivel european există mai multe organizații care se ocupă de problemele APL: CEMR - Consiliul Municipaliților și Regiunilor din Europa, NALAS - Rețeaua Asociațiilor Autorităților Locale din Europa de Sud-Est, CORLEAP - Conferința Permanentă a Autorităților Locale și Regionale din Sud Estul Europei. Am fost activi cu declarații, documente de poziție și am promovat un interes mai mare față de problemele APL și reforma de descentralizare ca prioritate de primă importanță, am încercat să explicăm că reformele în țările noastre nu se mișcă din cauza că nu se atrage atenția asupra dezvoltării potențialului existent la nivelul APL și că finanțările de multe se duc la centru și nu ajung la APL, sau, dacă ajung, se dau pe criterii politice, netransparent. Am promovat și am notat anumite schimbări în bine: un mai mare interes din partea finanțatorilor și partenerilor de dezvoltare pentru crearea unor programe speciale cu acces direct pentru APL, o regândire a finanțării acordate Republicii Moldova prin mecanismul suportului bugetar. În cadrul activității pe plan extern de anul acesta sunt de menționat numeroasele vizite de studiu în diverse țări din Europa, formarea delegației RM la Congresul Autorităților Locale și Regionale al Consiliul Europei. Instituție care reprezintă autoritățile locale din toată Europa și care joacă un rol foarte important în RM monitorizând în permanență situația în domeniul democrației locale.

Cu siguranță, rezultatele menționate sunt pe departe suficiente, existând încă restanțe importante la capitolul implementarea reformelor și angajamentelor asumate de către Republica Moldova în domeniul consolidării democrației/autonomiei locale și descentralizării. Printre domeniile principale restanțiere prevăzute inclusiv de Foaia de Parcurș numărându-se: implementarea efectivă a strategiei descentralizării și planului său de acțiuni, descentralizarea financiară și consolidarea bazei fiscale locale, controlul administrativ și politic excesiv asupra APL, consolidarea dialogului instituțional între APL și APC, sistemul de remunerare și protecție socială în APL etc. Toate aceste domenii sunt în vizorul CALM, în regim de prioritate în anul 2017. Totuși, putem concluziona că rezultate obținute pe parcursul anului 2016 pe dimensiunea descentralizării și autonomiei locale sunt promițătoare. În special, comparativ cu perioada anterioară, iar anul 2016 a reprezentat un pas important înainte care ne permite să privim cu o speranță prudentă în anul 2017.

Stimați prieteni și colegi, reprezentanți ai APL, membri CALM, împreună am contribuit ca anul 2016 să fie unul productiv, unul în care am făcut împreună anumiți pași înainte. Toate, grație eforturilor noastre comune, reacției prompte și a modului tranșant în care am expus problemele. Totuși, chiar și după zeci de ani de luptă pentru autonomie locală, constatăm că suntem abia la început de drum. Ceea ce contează e faptul că aveți încredere în echipa CALM, că suntem pe calea cea bună, iar coeziunea, unitatea, expertiza și experiența de care dispunem ne vor ajuta să avansăm, așa cum ne dorim, către o țară cu o guvernare locală independentă și eficientă. La mulți ani, Guvernare Locală! La mai mult și la mai mare!

**Editorial de Viorel FURDUI,  
director executiv CALM**

Credem că rezultatele menționate mai sus



# MEMBRII CALM TRAG LINIA: CONGRESUL AUTORITĂȚILOR LOCALE, PORTAVOCE PENTRU APL ÎN 2016!

Tradițional, la final de an, Congresului Autorităților Locale (CALM) și-a convocat membrii pentru a face un bilanț al anului și a trasa planurile de perspectivă. La ședința lărgită a Consiliului de Administrație au participat peste 100 de membri CALM, organizație reprezentativă a majorității reprezentanților APL.

Primarii, prezenți la întrunire, au apreciat diferit rezultatele anului 2016, dar au menționat la unison că, dacă la sfârșitul anului s-a spart gheața în discuțiile cu APC, în 2017 CALM, alături de membrii săi, trebuie să negocieze la sânge mai multe inițiative care ar schimba la față localitățile și, respectiv, viața oamenilor.

**Svetlana Tabacari,**  
primar de Scoreni:

*"CALM ne unește pe noi, primarii, și ne consolidează și vreau să le mulțumesc din tot sufletul pentru sprijin și ajutor, mai ales acum că am fost anunțată că la primărie a ajuns o parte din banii pe care îi așteptam și acest lucru îl datorăm în mare parte implicării, susținerii și presiunilor realizate de CALM la nivel central!"*

"Principala problemă cu care se confruntă cred că aproape toate primăriile este finanțarea proiectelor tehnice depuse. Primăria Scoreni, ca multe alte primării are 3-4-5 proiecte tehnice finalizate care așteaptă finanțare pentru a fi puse în practică. Încercăm să găsim ajutor financiar peste hotare și în acest scop am reușit să facem



niște înfrățiri cu unele localități din România și speram că, împreună, vom realiza niște lucruri bune. CALM deja face și muncește foarte mult, de aceea nu știu dacă trebuie să avem îndrăzneala să-i cerem să facă și mai multe. Cred că trebuie doar să se mențină pe poziții, să nu fim duri, dar consecvenți, să spunem fără frică lucrurilor pe nume, suntem aleși de cetățeni și trebuie să apărăm drepturile cetățenilor de a avea o viață mai bună și condiții decente de viață. CALM este vocea APL care informează



opinia publică și autoritățile centrale despre problemele cu care se confruntă localitățile și caută să le rezolve, CALM ne unește pe noi, primarii, și ne consolidează și vreau să le mulțumesc din tot sufletul pentru sprijin și ajutor, mai ales acum că am fost anunțată că la primărie a ajuns o parte din banii pe care îi așteptam și acest lucru îl datorăm în mare parte implicării, susținerii și presiunilor realizate de CALM la nivel central."

**Ion Dolganiuc,**  
primar de Colibași:

*"Îmi doresc ca CALM să acționeze în același ritm cum a făcut-o până acum. Mă bucură faptul că fost acceptat faptul ca un reprezentant CALM să participe la ședințele de guvern și să exprime poziția APL în problemele puse în discuție. Trebuie să păstrăm unitatea CALM-ului și activitatea noastră va dovedi*



*că CALM este o instituție care servește interesele APL și în consecință interesele cetățenilor!"*

"Instabilitatea politică a împiedicat realizarea unor acțiuni concrete în reforma de descentralizare. Se creează impresia ca reforma de descentralizare a devenit un subiect „la modă” pe care toate guvernările l-au abordat și a făcut în unele și dividende politice, dar nimeni nu a ajuns să facă niște pași concreți pentru a implementa această reformă. Reforma de descentralizare trebuia să fie finalizată în 2015 și iată că în 2016 s-a realizat doar 30 la sută din toată reforma. Chiar dacă unele lucruri s-au făcut, efectele se lasă așteptate pentru că actele normative care s-au adoptat, ca de exemplu Legea Finanțelor publice, nu sunt funcționale fiindcă rămân a fi adoptate diverse regulamente și norme de aplicare. Pe parcursul lui 2016 CALM a demonstrat încă o dată că este o instituție serioasă, unită, care nu s-a axat niciodată pe politic, chiar dacă membrii săi sunt reprezentanți ai diferitor partide politi-

ce. Acest lucru ne-a dat posibilitatea ca la finele 2016 să spunem că am realizat unele lucruri în acest proces foarte greoi de reformare și descentralizare administrativă din RM. Pentru 2017 una din problemele arzătoare rămâne evaluarea imobilelor în localități, pentru că acest lucru va consolida baza fiscală a APL. Așteptăm punerea în practică a procesului de distribuire a Fondului Rutier. E nevoie de o ajustarea a Legii Finanțelor Publice ca aceasta să devină funcțională și să creeze niște în mod real pârgii lucrative care să permită APL activeze la parametrii normali și în folosul cetățeanului. Îmi doresc ca CALM să acționeze în același ritm cum a făcut-o până acum. Mă bucură faptul că fost acceptat faptul ca un reprezentant CALM să participe la ședințele de guvern și să exprime poziția APL în problemele puse în discuție. Trebuie să păstrăm unitatea CALM-ului și activitatea noastră va dovedi că CALM este o instituție care servește interesele APL și în consecință interesele cetățenilor."

**Gheorghe Falcă,**  
primar de Ghindești:

*"Ca să fie eficient, CALM-ul trebuie să acționeze unit. Trebuie să cunoască foarte bine situația din teritoriu, nu numai din orașe unde activează în mod nemijlocit, dar și din sate, suburbii, fiindcă realitatea în orașe este una iar în localitățile rurale cu totul alta."*

"Per total, notez o deschidere pozitivă, deoarece s-au implementat câteva legi de bază, substanțiale. Mă refer la Legea 2474 care dă dreptul APL să schimbe destinația



# MEMBRII CALM TRAG LINIA: CONGRESUL AUTORITĂȚILOR LOCALE, PORTAVOCE PENTRU APL ÎN 2016!



terenurilor și le dă dreptul de a sesiza direct Curtea Constituțională. S-a discutat mult despre taxele și impozitele care trebuie să intre în bugetele APL și, acum, la finele anului 2017, ne bucurăm că a fost aprobată modificările privind distribuția Fondului Rutier, prin care o parte din banii vor merge și la autoritățile publice de nivel I și II. Bineînțeles, nu este suficient, dar ne bucurăm că s-a făcut un pas înainte, iar după aprobarea acestor modificări în parlament, vom avea banii necesari reparației, întreținerii și curățării drumurilor. Însă, pentru o autonomie locală eficientă trebuie schimbate multe lucruri. Trebuie revizuită reforma administrativ-teritorială, trebuie stabilit rolul APL de nivel II, trebuie clarificate competențele APL de nivel I. Pentru că deja în prezent APL de nivel I pot discuta direct cu Ministerul Finanțelor. O altă problemă și totodată necesitate ar fi delegarea pentru APL de către autoritățile centrale a unor competențe reale care să le permită să-și îmbunătățească baza fiscală prin surse proprii. Cele mai arzătoare rămân problemele descentralizării administrativ-teritoriale. Deși nu sunt adeptul lichidării unor primării, unele ar putea fi totuși comasate. Ca să fie eficient, CALM-ul trebuie să acționeze unit. Trebuie să cunoască foarte bine situația din teritoriu, nu numai din orașe unde activează în mod nemijlocit, dar și din sate, suburbii, fiindcă realitatea în orașe este una iar în localitățile rurale cu totul alta.”

## Dumitru Simon, primar de Criuleni:

**”Trebuie să discutăm problemele cu implicarea persoanelor responsabile la nivel guvernamental, care trebuie să cunoască problemele și nevoile noastre, ale APL. Iar când se tergiversează cu rezolvare problemelor și găsirea soluțiilor ar trebui să fim mai insistenți, să acționăm mai prompt și să fim mai uniți în atingerea scopurilor pe care ni le punem!”**

”Referindu-mă la promisiunile făcute la prima întâlnire cu prim-ministrul la începutul anului, pot spune că nu s-a ținut cont de doleanțele primarilor și ceea ce ține de

descentralizare practic puțin s-a realiza. În teritoriu nu se simt deloc efectele acțiunilor guvernului prin legile adoptate, prin hotărârile luate, care ar fi trebuit să ne „dezlege” mâinile pentru a putea acționa mai liber ca să rezolvăm mai operativ problemele ce apar. Problemele arzătoare sunt cele discutate recent și cu prim-ministrul, și anume: problema Fondului Rutier și starea deplorabilă a drumurilor nu numai în Criuleni, dar în toată republica. S-au făcut promisiuni, așteptăm să se împlinească. Alte probleme țin de rezolvarea dificultăților ce țin de salubritate, de mediu, rețele de apă și canalizare și lipsa resurselor finanțare pentru rezolvarea lor. Trebuie să discutăm problemele cu implicarea persoanelor responsa-



bile la nivel guvernamental, care trebuie să cunoască problemele și nevoile noastre, ale APL. Iar când se tergiversează cu rezolvare problemelor și găsirea soluțiilor ar trebui să fim mai insistenți, să acționăm mai prompt și să fim mai uniți în atingerea scopurilor pe care ni le punem. Aspectele restanță ar fi acestea: depolitizarea și schimbarea mecanismului netransparent și nedrept de distribuție a resurselor financiare destinate drumurilor; schimbarea sistemului de salarizare și a măsurilor de protecție socială a funcționarilor publici din cadrul APL-I, dacă vrem să avem specialiști bine pregătiți și să facem față cerințelor; să ni se permită ca statele de personal să le aprobăm, reieșind din necesități, la Consiliile locale; micșorarea presiunii asupra APL-I prin diminuarea numărului de controale, unele chiar abuzive, care contravin principiilor autonomiei locale; neadmiterea presiunii asupra APL-I la stabilirea taxelor și impozitelor locale; stabilirea clară a atribuțiilor serviciilor raionale ce aparțin Ministerelor și înlăturarea transmiterii lor pe seama APL-1.”

## Viorel Dandara, viceprimar de Orhei:

**”CALM reprezintă o structură serioasă care apără interesele autorităților locale, mai ales cele de nivel I. În raport cu guvernarea este necesar un parteneriat, unul în adevăratul sens al cuvântului, bazat pe relația partener – partener și nu șef-subaltern!”**



”Referindu-mă la activitatea guvernului în 2016, notez anumii pași în întâmpinarea APL de nivel I. Chiar acele întâlniri pe care le-am avut cu premierul demonstrează o deschidere pentru soluționarea problemelor mai arzătoare referitoare la Fondul Rutier și la o independență financiară mai mare a APL. O distribuție mai echitabilă a Fondului Rutier va permite primarilor să realizeze anumite proiecte la nivelul localităților legate de starea drumurilor, reabilitarea cărora va conduce și la o deschidere a populației către APL. Am avut o colaborare bună și cu Ministerul Finanțelor, iar întâlnirile, pe alocuri mai aprinse, se pare că au adus rezultate în sensul că, potrivit ultimelor informații, nu se va mai proceda la limitarea și plafonarea taxelor locale. Acest lucru va conduce, cu siguranță, la o independență financiară mai mare a APL și cum totul pornește sau începe de la finanțe, dacă acestea nu ne vor lipsi lucrurile vor merge înainte. Restanțele sunt mai multe, dar când vezi că e o deschidere

drul ședințelor pe care le-am avut cu diferite structuri guvernamentale, CALM a fost uneori destul de insistent, agresiv în a-și promova ideile, dar fără această abordare și notă de agresivitate ar fi fost foarte greu în situația actuală să obținem ceva rezultate. CALM reprezintă o structură serioasă care apără interesele autorităților locale, mai ales cele de nivel I. În raport cu guvernarea este necesar un parteneriat, unul în adevăratul sens al cuvântului, bazat pe relația partener – partener și nu șef-subaltern.”

## Gheorghe Răileanu, primar de Cimișlia:

**”Din 2005 suntem în alt făgaș. Acum urmează descentralizarea unor fonduri. Cel mai actual este fondul rutier. Cel mai oportun acum este de mers acum pe descentralizarea acestui fond, parțială pentru că nu este una completă, dar noi am mers la un compromis cu autoritățile publice centrale!”**

”În ultima perioadă, în domeniul descentralizării se înregistrează anumite succese, fapt care bucură reprezentanții APL. Noi avem ceva rezultate în descentralizarea fiscală, știm că deja a fost eliminat princi-



și o dorință de a merge înainte și soluționa problemele, le abordezi mai lejer. Referitor la taxe – s-a făcut un pas înainte și acesta e un lucru bun, și în ceea ce privește finanțarea – la fel. Totuși, ar fi bine de stabilit niște reguli mai clare de colaborare între APL de nivel I și APL de nivel II, pentru că de multe ori grosul banilor veneau la raion astfel că ceea ce primeau APL la nivel I le ajungea doar pentru salarii. Deci, ar fi binevenit ca autoritățile centrale să vină cu o susținere mult mai serioasă, nu doar prin intermediul partenerilor străini, cu ceva mai substanțial. CALM acționează destul de insistent. În ca-

piul celand când erai pedepsit dacă acumulai mai mulți bani. Din 2005 suntem în alt făgaș. Acum urmează descentralizarea unor fonduri. Cel mai actual este fondul rutier. Cel mai oportun acum este de mers acum pe descentralizarea acestui fond, parțială pentru că nu este una completă, dar noi am mers la un compromis cu autoritățile publice centrale. Vrem să se pornească lucrul. De problemele reale de fiecare zi se preocupă doar autoritățile locale. Eu cred că urmează niște discuții foarte mari cu autoritățile centrale și privitor repartizarea echitabilă a bugetului republican.”



## EXPERTI CALM:

# "NE AȘTEPTĂM LA O MAI BUNĂ CONLUCRARE CU AUTORITĂȚILE CENTRALE ȘI NE DORIM CA VOCEA AUTORITĂȚILOR LOCALE SĂ FIE AUZITĂ ȘI MAI MULT!"

Experții Congresului Autorităților Locale din Moldova (CALM) au făcut un bilanț al anului 2016, sub aspectul realizărilor și reanțelor în ceea ce privește procesul de descentralizare și autonomie locală. Invitați în cadrul emisiunii: "Loc de dialog" de la Radio Moldova, aceștia au opinat că, în fond, în anul care a trecut, grație eforturilor CALM, dar și a membrilor săi, au fost obținute mai multe succese care vor contribui la dezvoltarea APL și, implicit, la schimbarea în bine a vieții oamenilor din localitățile țării.



Loc de

Dialog



În context, Viorel Rusu a specificat: "Aș vrea să menționez că procesul de descentralizare și consolidare a autonomiei locale a evoluat într-o anumită măsură, n-am putea spune că ideal, sunt și probleme și deficiențe, dar în anul care s-a scurs au fost promovate un șir de reforme, cum ar fi dreptul de schimbare a destinației terenurilor de către APL, dreptul de a sesiza Curtea Constituțională, de asemenea autoritățile centrale au conlucrat cu CALM, un membru al CALM participă la ședințele Guvernului, participarea la ședințele comisiilor parlamentare. Deși se putea de făcut mai mult, au fost un șir de probleme cum ar fi blocarea transferurilor și reducerea acestora. Cu părere de bine până la sfârșitul anului sumele respective au fost restabilite. Sperăm că în 2017 totuși fondul rutier va fi destul de deschis pentru nivelul I și va fi creat me-

canismul de alocare acelor resurse la nivelul I de care nu au dispus chiar de la înființarea RM ca stat independent. Ne așteptăm la o mai bună conlucrare cu autoritățile centrale și ne dorim ca vocea autorităților locale să fie auzită și la nivel central."

În ceea ce privește inițiativele legislative, expertul Viorel Rusu a menționat că există o evoluție mai mult haotică, iar unele proiecte conțin elemente de centralizare, ceea ce poate duce la involuții pe segmentul descentralizării și autonomiei locale: "Strategia descentralizării n-a fost dusă până la capăt, a fost prelungit anul acesta termenul până în 2018. Procesul trebuie să continue. Adică trebuie să determinăm totuși acele domenii care țin de autoritățile locale astfel ca serviciile să fie cât mai aproape de cetățeni și acele domenii care sunt de interes general statal. Cu regret la noi se în-

tâmplă că totul ce este mai greu se pune seama autorităților locale fără a aloca resurse. Ceea ce e mai ușor (de controlat sau de verificat), se străduie să fie la nivel central."

Totuși, primarii, oricât de austere ar fi bugetele, au demonstrat că pot identifica surse alternative, iar populația are tot mai mare încredere în edilii locali, afirmă coordonatorul de programe CALM, Alexandru Osadci: "Eu chiar aș spune că practic toate autoritățile locale cu resurse minime reușesc să facă niște lucruri frumoase și impresionante. Să obțină fonduri de la partenerii internaționali, precum și de la fondurile de investiții publice naționale. Este absolut logic ratingul de încredere pe care îl acordă societatea autorităților locale, care după cât se cunoaște sunt pe locul 2, în toate sondajele. Cu siguranță sunt un șir de considerente de admirație în acest sens."

În cadrul emisiunii au fost solicitate și opiniile primarilor, care s-au referit la cele mai importante proiecte pe care le-au implementat pe parcursul anului 2016 în localitățile pe care le gestionează.

"În ceea ce privește Colibașul în 2016 am fost mai multe proiecte frumoase pe care am reușit să le realizăm, unul din ele ar fi implicarea cetățenilor în viața de zi cu zi a localităților. Din anul 2010, la Colibași avem un grup local de inițiativă format din copii care este deja la a 3-a promoție. Prin intermediul cărora am putut să sporim gradul de implicare a cetățenilor în viața de zi cu zi a localității. Din păcate 2016 probabil factorul instabilității politice și-a jucat rolul. Deoarece se anunța lansarea mai multor proiecte finanțate de Uniunea Europeană și proiecte transfrontaliere. Din păcate lansarea lor a fost de mai multe ori amânată. De aceea am avut mai puțină posibilitate de a identifica finanțări pentru rezolvarea diferitor probleme ce țin de necesitățile cetățenilor. După implementarea noii legi privind finanțele publice locale, atunci când planificarea este lunară, la Colibași cel puțin 75000 au fost corelate. Va dați seama la final de an să fie sustrasă așa sumă. Am fost puși în situația de a rămâne cu datorii față de anumiți agenți economici. Bine că acum recent a avut loc o altă

corelare unde suma de bani corelată în august a fost întoarsă înapoi și cât de cât am putut să echilibrăm situația. Cel puțin finalul de an a fost încurajator, iar 2017 pare a fi promițător. Împreună cu CALM am obținut niște rezultate frumoase, cum ar fi dreptul de schimbare terenurilor care a fost dat în competența APL, accesul la Curtea Constituțională, distribuția fondului rutier", a menționat Ion Dolganiuc, primar de Colibași.

"Anul acesta a fost unul controversat, dar totuși sunt rezultate datorită eforturilor colectivului. Totodată avem și rezultate la nivelul republican, mă refer aici la CALM. Pentru orașul Cimișlia, eu aș caracteriza acest an ca unul pozitiv. Am mai reușit să facem un pas înainte și sper că acest lucru îl vom face și în 2017. Dar sunt prea multe necunoscute în fața cetățenilor, reprezentanților autorităților publice locale ca să fii foarte optimist. În anul 2017 vom implementa mai multe proiecte cum ar fi parcul industrial, lacul de acumulare a apei din râul Cogălnic și Grădina Botanică din Cimișlia", a conchis Gheorghe Răileanu, primar de Cimișlia.

## CALM, AVOCATUL APL

# BUGET FĂRĂ GĂURI PENTRU DRUMURILE LOCALE

VOTAT ÎN PRIMĂ LECTURĂ. JUMĂTATE DIN TAXA DE DRUM AR PUTEA RĂMÂNE ÎN PRIMĂRII!

Parlamentul a votat în primă lectură proiectul de lege cu privire la modificarea și completarea Legii fondului rutier și a Legii privind finanțele publice locale. Prin modificările operate Guvernul propune un mecanism nou de eficientizare a reparației și întreținerii drumurilor publice locale prin repartizarea a 50% din volumul total colectat al taxei pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele înmatriculate în Republica Moldova către Autoritățile Publice Locale de nivelul I, în funcție de numărul de locuitori în unitățile teritorial-administrative respective.

Autorităților Publice Locale de nivelul II li se repartizează mijloace financiare din fondul rutier, pentru reparația și întreținerea drumurilor publice locale de interes raional, în funcție de lungimea acestora, exprimată în kilometri echivalenți.

**MIHAI GHIMPU, LIDER PL:**  
**VREM O LEGE CU ADEVĂRAT LIBERALĂ, FUNCȚIONALĂ PENTRU TOȚI PRIMĂRII DIN ȚARĂ!**

Liderul liberalilor, Mihai Ghimpu, a menționat în cadrul discursului din Parlament: "Noi trebuie să descentralizăm și să le oferim posibilitatea primarilor să rezolve problemele măcar având o sumă cât de mica: unul o să aibă 100, altul 200, altul 300, în funcție de populație, de numărul locuitorilor. De aceea eu nu



cred că acum nu trebuie să dezbaterem prea mult acest subiect, trebuie să-l susținem. Fiecare partid din Parlament are primari, noi, liberalii, avem mai puțini decât voi ceilalți. Vedeți că nu punem altă formula, pentru că noi suntem liberali și vrem o lege cu adevărat liberală, funcțională pentru toți primarii din țară."

Astfel, conform prognozei pentru anul 2017, APL I vor primi 385,9 milioane de lei repartizate după

principiul numărului de locuitori în unitatea administrativ-teritorială, ceea ce ar însemna aproximativ 115.000 de lei la mia de locuitori.

În același timp, prin aprobarea din data de 21 decembrie a HG cu privire la lista drumurilor, se face o claritate în ceea ce privește drumurile locale administrate de APL II, în conformitate cu care, pentru întreținerea unei infrastructuri de drumuri locale de 3112 km echivalenți (din totalul de 10721km), consiliile raionale vor primi aproximativ 415 milioane de lei.

Cu aceste mijloace financiare, APL I și APL II vor putea finanța studiile de fezabilitate și proiectarea drumurilor locale, vor avea mijloace pentru întreținerea de iarnă și pentru lucrări de întreținere curentă, iar cel mai important este faptul că APL vor avea mijloace pentru coparticipare pentru accesarea finanțării din fonduri destinate infrastructurii sau pentru coparticipare în inițiative private.



CALM SALUTĂ DECIZIA REVOLUȚIONARĂ A GUVERNULUI ȘI PARLAMENTULUI:

# NOUA FORMULĂ DE REPARTIZARE A FONDULUI RUTIER ESTE ÎN FAVOAREA AUTONOMIEI LOCALE ȘI DESCENTRALIZĂRII!



Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM) salută decizia Guvernului de a aproba noul mecanism de distribuire a resurselor Fondului Rutier. Această hotărâre aduce, în sfârșit, transparența, previzibilitatea și echitatea solicitată de CALM, a declarat directorul executiv CALM, Viorel Furdui: "Conform acestui mecanism, pentru prima dată în istoria Republicii Moldova, satele și orașele vor primi direct și conform unor criterii obiective surse pentru întreținerea și dezvoltarea infrastructurii drumurilor. În special, urmează ca 50% din taxa rutieră să ajungă direct în bugetele locale în dependență de numărul de locuitori. Astfel, fiecare sat și oraș din Republica Moldova va primi circa 100 mii de lei la o mie de locuitori. Această măsură este una cu adevărat excepțională și istorică, deoarece oferă o șansă reală satelor și orașelor din Republica Moldova să se schimbe la față! A fost un proces destul lung și anevoios de discuții între APL și Guvern, dar care s-a soldat cu o variantă de compromis în interesul tuturor. În primul rând, în interesul cetățenilor din satele și orașele din Republica, care vor simți beneficiile acestei măsuri. Mulțumim mult tuturor celor care au contribuit la realizarea acestui eveniment! În mod special, mulțumim Guvernului, în frunte cu prim-ministrul, Pavel Filip, pentru deschidere și curaj, înțelepciune și consecvența de care a dat dovadă în chestiunea dată fără precedent și care vizează direct fiecare comunitate locală din Republica Moldova. Mulțumim ministerului Transporturilor și echipei sale, care a elaborat și promovat acest model de descentralizare reală și în interesul comunităților locale. Mulțumim ministerului Finanțelor și echipei, care a susținut acest proiect, a prezentat toate calculele necesare și convingătoare, precum și pentru identificarea mecanismului de implementare a acestui proiect de lege. Este cu adevărat una din cele mai importante și concrete măsuri de consolidare a bazei de venituri pentru bugetele locale, realizată din ultimii 2 ani, în conformitate cu angajamentele asumate față de partenerii de dezvoltare.

Știm că nu a fost ușor de depășit barierele de mentalitate, interesele de grup și alte fantome ale trecutului care împiedică multe lucruri din Republica Moldova să se miște înainte. Dar în rezultat s-a demonstrat că se poate, atunci când se dorește cu adevărat să fie auzit glasul teritoriilor și al rațiunii. Atunci, când interesul oamenilor din teritoriu este mai presus de interesele politice și de grup. Mulțumim mult tuturor colegilor membri ai CALM, primari și președinți de raioane, care nu au stat prin tușișuri și au avut curajul și demnitatea necesare pentru a se expune, participa la evenimentele organizate de CALM și a explica tuturor factorilor de decizie, despre importanța și necesitatea implementării urgente a acestei măsuri!"



**VIOREL FURDUI, DIRECTOR EXECUTIV CALM:**

**"S-a demonstrat că se poate, atunci când se dorește cu adevărat să fie auzit glasul teritoriilor și al rațiunii. Atunci, când interesul oamenilor din teritoriu este mai presus de interesele politice și de grup!"**

**IURIE CHIRINCIUC, MINISTRUL TRANSPORTURILOR:**

**"Primarii nu vor mai fi nevoiți să se milogească în fața actorilor politici pentru a obține finanțare pentru îngrijirea drumurilor locale. Proiectul este coordonat cu finanțatorii externi, care recomandă de fiecare dată ca Fondul Rutier să fie descentralizat!"**

Membrii CALM, dar și conducerea asociației care reprezintă majoritatea covârșitoare a APL, speră că deputații vor conștientiza importanța acestei decizii și vor aproba proiectul până la încheierea sesiunii de toamnă, astfel încât noul mecanism să poată fi aplicat de la începutul anului 2017: "Acum mingea este pe terenul Parlamentului. Sperăm foarte mult ca aleșii poporului să se pătrundă de importanța momentului, această măsură să fie finalizată cu succes și susținută și de toate fracțiunile din Parla-

În încheierea ședinței Cabinetului de miniștri, Iurie Chirinciuc, ministrul Transporturilor, a specificat că această decizie va spulbera suspiciunile care planau în jurul distribuirii Fondului Rutier: "Este o



revoluție în repartizarea Fondului Rutier, începând cu luna ianuarie 2017. S-a lucrat la acest proiect extreme de mult, au fost implicate APL, consiliile raionale, societatea civilă. Eram învinuiți că resursele Fondului Rutier se repartizează după criterii politice, de fapt așa și a fost până în anul 2015. De fiecare dată, la Legea Bugetului era fie o anexă, fie o hotărâre de guvern în acest sens. După cum știți, Fondul Rutier nu este destinat reparației sau construirii drumurilor din localități, de aceea primarii au venit cu propunerea aceasta de repartizare. Astfel că, toți primarii din Republica Moldova vor avea surse financiare pentru întreținerea drumurilor locale. Acum, fiecărui cetățean îi vor reveni aproximativ 120 de lei. În același timp, primarii nu vor mai fi nevoiți să se milogească în fața actorilor politici pentru a obține finanțare pentru îngrijirea drumurilor locale. Proiectul este coordonat cu finanțatorii externi, care recomandă de fiecare dată ca Fondul Rutier să fie descentralizat."

ment, în cel mai scurt timp. Indiferent dacă sunt de la guvernare sau opoziție. Deoarece, această măsură este mult așteptată de APL și este în interesul general al tuturor comunităților locale și cetățenilor din întreaga țară", a subliniat directorul executiv CALM, Viorel Furdui.

Amintim că, în data de 16 decembrie curent, noul mecanism de distribuire a resurselor Fondului Rutier a fost discutat cu premierul Pavel Filip, în cadrul unei ședințe a Consiliului Național al ai Congresului Autorităților Locale (CALM) la care au participat peste 130 de primari, membri. Edilii au menționat că tergiversarea reformei pe acest segment va aprofunda fenomenul coruperii politice, drumurile locale vor rămâne inaccesibile, iar infrastructura rutieră proastă va împiedica dezvoltarea afacerilor și va speria în continuare eventualii investitori. Atunci, premierul a dat asigurări că în ceea ce privește proiectul elaborat de Ministerul Transporturilor și agreat de CALM, cabinetul de miniștri va întreprinde toate măsurile necesare pentru ca acesta să fie aprobat.



# FĂRĂ REPARTIZAREA ECHITABILĂ A FONDULUI RUTIER, ORAȘELE ȘI SATELE VOR RĂMÂNE PE MARGINEA DRUMULUI, CU MÂNA ÎNTINSĂ!

**Formula de repartizare a Fondului Rutier trebuie să răspundă necesităților localităților și să fie în spiritul descentralizării! În lipsa unui mecanism echitabil, satele și orașele noastre vor rămâne cu drumuri impracticabile și infrastructura rutieră la pământ. Este opinia exprimată de primarul de Feștețița, Nicolae Tudoreanu, în cadrul emisiunii: "Puncte de reflecție".**

În cadrul emisiunii s-a discutat despre problemele administrației locale și soluțiile care se impun, despre resursele și potențialul de care dispune APL, dar și despre conceptul nou de distribuire a fondului rutier propus de către Ministerul Transporturilor și agreat de către CALM.

**NICOLAE TUDOREANU,  
PRIMAR DE FEȘTEȚIȚA:**

**"Această inițiativă de a repartiza fondul rutier este una binevenită. Din informația de care dispunem noi să vă imaginați că localitatea noastră ar mai beneficia de circa mai mult de 50% din transferurile cu destinație generală acordate pe un an bugetar. Repartizarea din fondul rutier ar fi circa 450 000 lei!"**

În context, edilul de Feștețița a menționat: "Cu adevărat problemele APL par a fi atât în vizorul autorităților centrale, cât și al partenerilor de dezvoltare, pentru că și-au dat seamă că fără autorități publice locale bine dezvoltate și bine administrate, lucrurile nu pot merge bine în Republica Moldova. Acest lucru îl conștientizăm și noi, în special primarii cu mai multe mandate. Sunt primar la al patrulea mandat și cunosc cum au evoluat lucrurile atât pe linie legislativă cât și pe cea practică în administrația publică locală. Pentru că, cu adevărat, am moștenit un sistem arhicentralizat care urma să se descentralizeze în timp. Însă suntem reșterțieri atât la legislație cât și la implementarea mai multor reforme."

Nicolae Tudoreanu a mai specificat că este o greșală enormă a autorităților să pună la îndoială capacitățile APL de a gestiona anumite fonduri. Și asta, deoarece proiectele ambițioase și curajoase care sunt



dezvoltate momentan în diferite localități demonstrează viceversa: "Vin dintr-o comunitate care numără mai mult de 3000 de locuitori. Localitate de care nu prea a avut parte de infrastructură socială în perioada sovietică, s-a ținut parte mai multe de producere în agricultură. Nu am avut un metru de asfalt la intrarea în sat, am avut doar un apeduct undeva pe o în rază de un 1km care asigura doar instituțiile sociale din centru satului și câteva case, ca în timp localitatea azi să beneficieze de gazoduct, apeduct, suntem în proces de construcție a rețelei de canalizare. Localitatea și-a schimbat aspectul în perioada 2009 și până în prezent. RM a avut diferite guverne, însă datorită partenerilor de dezvoltare care au lansat proiecte pentru APL și au schimbat aspectul localității, este vorba de reparații și construcții de drumuri locale, renovare de instituții sociale – grădinițe, școli, casa de cultură etc. Dar iată că

lucrurile se închid pentru că ar trebui evaluat și pus în funcție efortul fiscal propriu. Să nu speculăm cu atâta politică socială pe seama oamenilor. Oamenii de la un timp încoace au început să-și consolideze gospodăriile și-au asigurat niște servicii publice care trebuie ulterior plătite, îmbunătățite, întreținute și pentru care trebuie să achităm. Impozitele locale sunt insuficiente pentru a întreține aceste infrastructuri."

Primarul a comentat și mecanismul nou de distribuție a Fondului Rutier: "Această inițiativă de a repartiza fondul rutier este una binevenită. Din informația de care dispunem noi să vă imaginați că localitatea noastră ar mai beneficia de circa mai mult de 50% din transferurile cu destinație generală acordate pe un an bugetar. Repartizarea din fondul rutier ar fi circa 450 000 lei. O parte din taxa pentru drumuri ar face ca volum (în bani) mai mult de 60% din transferuri cu destinație generală. De la an la an resursele umane plătite prost pleacă. Eu cred că dacă continuăm așa că nu sunt capacități local, cred că în următorii 5-6 nu ar mai avea cine candida la nivel local. Ridicarea capacităților nu va veni prin contextul limitării de fonduri a autorităților locale."

Nicolae Tudoreanu a mai menționat că din cele 700 de competențe ale APL, doar pentru câteva sunt alocate resurse, iar dacă vrem să construim un viitor european trebuie să implementăm reformele în domeniul APL care să fie simțite de către cetățeni.

## STATUT DE MUNICIPIU, SUB SEMNUL INCERTITUDINII!

**Mai multe responsabilități, dar nu și finanțare. Chiar dacă opt orașe vor obține din acest an statut de municipiu, edililor acestora nu le prea sunt clare regulile de joc. Totodată, reprezentanții Congresului Autorităților Locale declară că, momentan, nu există suficiente pârgii pentru ca administrația publică locală să contribuie la dezvoltarea localităților pe care le gestionează.**



Soroca este unul dintre orașele care, din acest an, va deveni municipiu. Oamenii din localitate speră că, după schimbarea statutului, regiunea va deveni mai prosperă, iar viața lor se va schimba în bine.

"Sperăm că, odată cu devenirea orașului în municipiu, o să fie mai bine, infrastructura o să fie mai dezvoltată, o să avem mai mulți bani, o să reparăm drumurile mai mult, o să avem tehnică mai bună pentru serviciile de amenajare. Eu cred că ar avea de câștigat în primul rând orașul, chiar și satele care vor intra în municipiu,

deoarece o mare parte a veniturilor vor rămâne în teritoriu și s-ar putea de reconstruit câte ceva, de făcut reparații. Avem cetate, avem lumânarea, avem locuri frumoase", spun aceștia

Așteptările locuitorilor nu se vor adevăra însă prea curând, deoarece Legea, care a fost publicată în Monitorul Oficial, prevede că după acordarea statutului, aceste localități vor rămâne cu 20 la sută din suma impozitelor pe venit. "La aceea că a fost schimbată sintagma din oraș la municipiu nu o să avem un beneficiu, dar pe viitor așteptăm modificări la lege, în urma cărora să avem posibi-

litatea ca mai multe impozite să rămână în localitățile date, având posibilitatea de a investi în infrastructură, iluminare stradală, în instituțiile preșcolare care sunt la balanța autorităților locale.", a menționat Victor Său, primar de Soroca.

**VICTOR SĂU,  
PRIMAR DE SOROCA:**

**"Pe viitor așteptăm modificări la lege, în urma cărora să avem posibilitatea ca mai multe impozite să rămână în localitățile date, având posibilitatea de a investi în infrastructură, iluminare stradală, în instituțiile preșcolare care sunt la balanța autorităților locale!"**



Pe lângă Soroca, alte șapte orașe vor deveni municipii. Este vorba despre Cahul, Hâncești, Ungheni, Orhei, Edineț, Ceadâr-Lunga și Strășeni. Reprezentanții Congresului Autorităților Locale spun că, pe lângă noua titulatură, orașele au nevoie de legi care le-ar oferi perspective de dezvoltare.

"Trebuie să avem o claritate în ceea ce privește statutul acestor orașe, în ceea ce privește finanțarea, creșterea bugetelor, posibilitățile economice, ca să avem împlinit scopul ca aceste noi municipii să devină centre de dezvoltare regională.", a subliniat directorul executiv CALM, Viorel Furdui.

**VIOREL FURDUI,  
DIRECTOR EXECUTIV  
CALM:**

**"Trebuie să avem o claritate în ceea ce privește finanțarea acestor orașe, creșterea bugetelor, posibilitățile economice, ca să avem împlinit scopul ca noile municipii să devină centre de dezvoltare regională!"**

Reprezentanții Congresului sunt de părere că noile municipii ar trebui să corespundă centrelor regionale de dezvoltare, capabile să ofere servicii

publice moderne și de calitate: "Aces-te orașe ar trebui să aibă o altă structură a bugetului local, mai multe venituri, să aibă mai multe responsabilități sau responsabilități suplimentare, la nivelul de competențe, atribuții, alte posibilități ale structurii organizatorice, statele de personal, specialiști, să fie capabile să cuprindă în aria lor și satele din împrejurime cu servicii publice și sociale.", a adăugat directorul executiv CALM, Viorel Furdui.

În prezent, cinci localități din țară au statut de municipiu, printre care Chișinău, Bălți, Tiraspol, Bender și Comrat. Legea a fost publicată în Monitorul Oficial în data de 13 ianuarie, dar va intra în vigoare din luna martie.





# 23 LOCALITĂȚI AU INIȚIAT PROIECTE COMUNITARE COFINANȚATE DE MIGRANȚI!



**Primarii din 23 localități pun bazele unor proiecte de dezvoltare a comunităților, prin semnarea acordurilor de grant în valoare a câte 20 mii dolari fiecare, oferiți de Guvernul Elveției.**

Preponderent, proiectele sunt de infrastructură locală și au menirea să îmbunătățească viața oamenilor din localități. Astfel, în 23 sate și orașe din Moldova, vor fi avea servicii mai bune de aprovizionare cu apă potabilă, de evacuare a deșeurilor, de întreținere a drumurilor locale, de recreere și sport, de iluminat public, de dezvoltare economică locală, precum și alte servicii comunale complexe.

În premieră, migranții originari din aceste localități, vor putea contribui financiar la dezvoltarea locală într-un mod sigur și transparent prin intermediul primei platforme online de colectare de fonduri destinate proiectelor comunitare - [www.Guvern24.md](http://www.Guvern24.md). Cu suportul proiectului pe platformă a fost dezvoltat un modul dedicat comunităților și va putea fi folosit de cele 898 primării din țară.

„Cetățenii din R. Moldova, aflați în țară sau peste hotare vor putea contribui la dezvoltarea localităților de origine indiferent de distanța care îi desparte de locul natal. Aceasta este una dintre cele mai viabile soluții generate în cadrul proiectului Migrație și Dezvoltare Locală menită să micșoreze distanțele între oameni și să schimbe dimensiunea migrației, din problemă în oportunitate pentru localitățile din țară”, a declarat Olesia Cazacu, manager al proiectului Migrație și Dezvoltare Locală (MiDL).

Pentru o mai mare transparență și promovare, fiecare localitate a descris proiectul în imagini și text, plasate pe platforma [www.Guvern24.md](http://www.Guvern24.md). Astfel, cel



puțin, cei 40 mii băștinași plecați din comunitățile partenere MiDL vor avea ocazia, să afle despre lansarea proiectului, dar și să contribuie financiar la realizarea acestuia. Mai mult ca atât, băștinașii vor putea urmări, la orice etapă, care este progresul colectării de fonduri și a implementării proiectului la care au contribuit. De menționat că, toate cele 23 proiecte, au fost identificate și prioritizate de primării prin intermediul unor sondaje online pentru populația locală, dar și diasporă.

„Este important să venim mai aproape de băștinașii noștri cu informații despre localitate și proiectele în derulare, indiferent în ce colț al lumii se află aceștia. Pentru a-i ține la curent cu noutățile de acasă, noi cei

de la primărie, în colaborare cu Asociația de Băștinași Ruseștii Noi, ne propunem să organizăm, cu regularitate, campanii de informare, folosind rețelele de socializare, canalul Youtube și site-urile locale”, susține Pavel Codreanu, primar de Rușeștii Noi (Ialoveni).

Cele 23 proiecte vor aduce schimbări pozitive în viața a circa 100 mii cetățeni din 5 orașe și 18 sate ale țării. Suma totală a proiectelor care urmează a fi implementate este de 740 mii USD.

## TOP 5 sfaturi. Cum aduni LUMEA ACASĂ?

În mai multe sate și orașe din țară, locuitorii, în parteneriat cu primăriile, au apelat la rețelele de socializare pentru a aduce acasă, cel puțin virtual, toți

## PROIECTE DE SUCCES

### Crihana Veche

La festivalului internațional al tradițiilor de iarnă „Capra, Turca și Breaza” din Crihana Veche pe lângă promovarea tradițiilor, organizatorii transmit originarilor aflați departe de casă atmosfera festivalului și îi încurajează să doneze pentru sala de sport a școlii din sat.

### Ruseștii Noi

La Rușeștii Noi a fost organizată campania locală „LA URAT PE CURAT” drept prilej de încurajare a băștinașilor-migranți să doneze pentru procurarea unui tractor necesar localității pentru evacuarea gunoierului, deszăpezire, întreținerea drumurilor.



Proiectul „Migrație și dezvoltare locală” (MiDL) este implementat de Programul Național Unite pentru Dezvoltare și finanțat de Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare în Moldova.



băștinașii plecați în lumea largă și a-i atrage în dezvoltarea comunităților.

Despre cum lucrează Asociațiile de Băștinași pe rețelele de socializare și practici selectate din experiența celor 25 de localități partenere ale Proiectului Migrație și Dezvoltare Locală (MiDL).

**PAS 1.** Întocmiți o listă care să cuprindă contactele tuturor celor care doresc să păstreze conexiunea cu localitatea de baștină, chiar și de la mii km depărtare. Informațiile culese vor conține cel puțin numele, prenumele, țara în care se află și un contact al persoanei respective.

**PAS 2.** Creați pagini ale Asociației de Băștinași pe rețele de socializare. Acestea trebuie să conțină fotografii și informații care să explice scopul creării și activitățile AdB.

**PAS 3.** Identificați originarii pe rețelele de socializare și invitați-i să se alăture grupului/paginii create pe facebook sau odnoklassniki.

**PAS 4.** Postați pe paginile asociației poze cu băștinași cunoscuți din localitatea Dvs., însoțite de texte scurte despre persoana respectivă și neapărat etichetați-o. Astfel, se va forma o rețea de persoane originare din localitatea dvs. De asemenea, plasați informație interesantă pentru cei demult plecați de acasă: poze cu locuri și oameni dragi, felicitări, anunțuri, invitații la evenimentele de acasă, cât și transmisiuni online ale ședințelor primăriei etc.

**PAS 5.** Identificați cele mai stringente necesitățile ale comunității și prin intermediul Internetului consultați băștinașii, inclusiv persoanele plecate. Împreună veți prioritiza problemele de rezolvat, iar cei implicați se vor simți parte a procesului.



# CALM ȘI GIZ, PROMOTORI AI TRANSFERULUI DE BUNE PRACTICI ÎN DOMENIUL DEZVOLTĂRII LOCALE

**Timp de două zile, 30 și 1 decembrie curent, sudul Moldovei s-a transformat într-o adevărată platformă de transfer a experienței pozitive în implementarea și desfășurarea proiectelor pentru îmbunătățirea serviciilor Publice Locale de Aprovizionare cu Apă și Canalizare.**

Bunele practici au fost captate cu interes de participanții la vizita de studiu, reprezentanți APL din raioanele de nord ale țării. De către participanți au fost studiate exemple de succes din domeniul cooperării intermunicipale și prestării serviciilor din regiunea sud, în baza proiectului „Modernizarea Serviciilor Publice Locale în Republica Moldova”, implementat de Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ) și partenerii săi, printre care Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM).

Reprezentanții APL beneficiare ale proiectelor de regionalizare a serviciului AAC au informat participanții despre îmbunătățirea semnificativă a condițiilor de trai ale populației din satele participante, diminuarea procesului de migrație a populației de la sat la oraș și îmbunătățirea calității apei consumate. Totodată, experții GIZ și



zitează localitatea noastră, fapt care ne bucură mult. De această dată vizita primarilor a fost organizată de GIZ (Agenția Germană pentru Dezvoltare) și CALM (Congresul Autorităților Locale din Moldova), cu scopul preluării experiențelor pozitive de dezvoltare locală, implementate în Colibași în parteneriat cu diversi actori comunitari. Motoul prezentării făcute în cadrul acestui eveniment - "Implicarea



colibășenilor în viața satului este cheia succesului". Un interes major a trezit la vizitatori ambițiosul nostru proiect de Creare a Sălii Polivalente de Sport, astfel încât, oaspeții din nordul țării au contribuit și ei cu donații în sumă de 1345 MDL, pentru ce le mulțumim."

Edilii au mai menționat că, în contextul implementării strategiilor în domeniul Aprovizionării cu Apă și Canalizare, este oportună utilizarea la maxim a rezultatelor studiilor și soluțiilor identificate de către experții CALM.

Menționăm că, din 2014, CALM se implică activ și consecvent în procesul de identificare a modelelor eficiente de gestionare a serviciului de apă și canalizare, reieșind din specificul activității și competențelor APL.



CALM au făcut analize detaliate privind rolul primăriei și raionului în organizarea și aprovizionarea serviciului public de Aprovizionare cu Apă și Canalizare, dar și a celor mai potrivite strategii de implementare a proiectelor de dezvoltare regională prin prisma Programelor și Strategiilor de Dezvoltare Regională. Totodată, participanții s-au putut informa despre rolul alesului local pentru prestarea unui serviciu public calitativ de AAC.

Primarii satelor Roșu, Crihana Veche și Manta au împărtășit soluții practice pentru conectarea serviciului public de aprovizionare cu apă până la crearea operatorului regional.

Participanții au efectuat un tur de informare la IM "Apa Canal" Cahul, stația de tratare și satul Colibași, pentru a vedea cu propriii ochi cum funcționează proiectele intermunicipale derulate. Totodată, edilii au putut afla și despre alte proiecte derulate în localitate.

În context, primarul de Colibași, una dintre localitățile beneficiare ale proiectului, Ion Dolganiuc, a menționat: "Nu e pentru prima dată când primarii din republică vi-



## URĂTURĂ PENTRU PRIMARI

Frunză verde de mărar  
Bună seara gospodari.  
De dormiți, de nu dormiți  
Vă rugăm să vă treziți.  
Dați urechea la fereastră  
Și-ascultați urarea noastră.

Că de când s-a înserat  
Noi cu plugul am plecat.  
Și mergem din sat în sat  
Cu idei de replicat

Primarii din toată țara  
Să asculte urătura

Măine anul se-nnoiește  
Din nou lucrul se pornește  
Moldoveni din lumea-ntreagă  
Așteaptă schimbări să vadă  
Localități dezvoltate,  
Frumoase ca-n alte state

Iarna-i grea, omatu-i mare,  
Nu urăm noi pe oricare  
Doar primarii 25  
De care veți auzi aici

În anul care-a trecut  
Au lucrat ei foarte mult  
Le-au venit în ajutor  
Migranți din satele lor  
Și la anul care vine  
Împreună vor începe  
Niște proiecte alese  
Pentru prima dată-n țară  
Se vede așa schimbare  
Pun toți migranții câte o para  
Șă dezvolte baștina  
Și trimit toți SMS-uri  
De se umple safeul  
Pe Internet se urmărește  
Fiecare cât plătește  
Dar și cum se cheltuiește

Donați măi, hăi hăi!

AHO, AHO, primari  
vestiți  
Veniți de-ascultați aici  
În anul care a trecut  
Ați lucrat voi foarte  
mult  
Și la anul care vine  
Împreună veți începe  
Niște proiecte alese

Pun toți migranții câte o para  
Să dezvolte baștina  
Pe Internet se urmărește  
Fiecare cât plătește  
Dar și cum se cheltuiește!

Ia mai DONAȚI măi!  
HĂI! HĂI!





## URĂTURĂ PENTRU PRIMARI

Începem cu Telenesti  
Se vrea un loc ca din povești  
Un stadion amenajat  
Pentru fiecare orașean  
Peste 30 de donatori  
Au dat din puținul lor  
Și orașu-i campion  
La colectat fonduri de zor  
Și de pus toate la locul lor

Ialoveni nu rămâne în urmă  
Lume bună tot adună  
Prima mie de verzișori  
A fost donată repejor  
De un tânăr băștinaș  
Cu gând bun pentru oraș  
Restul încă se gândesc  
Dar trimit activ SMS

Mânați mai, hăi, hăi, hăi!

Și Ungheni se va-nnoi,  
În straie noi va străluci  
Căci la anul care vine  
Vor avea un parc cum se cuvine  
Donațiile curg din belșug  
Primaria le dublează  
Și orașul jubilează  
Donați măi, hăi hăi!  
Edineț – oraș vestit  
La cetățeni s-a gândit  
Apă-canal să modernizeze  
Prețul la apă să-l diminueze  
Și la anul care vine  
Pierderi să fie mai puține

Mânați mai, hăi, hăi, hăi!

Cinci orașe noi avem  
Pe care le asistăm  
Nu uităm nici de Strășeni  
Mai multă lumină s-avem  
Câte-un bec, câte-o ghirlandă  
Se-adună pentru o stradă  
Și câte un dolăraș  
Pentru al vostru scump oraș

Din Strășeni e băștinaș  
Domn Furdui, vajnic ostaș  
Al CALM înaintaș  
Căci în anul ce-a trecut  
Multe lucruri au făcut  
Pentru fiecare sat  
Cu ministerele au discutat  
Despre drumuri și finanțe  
Descentralizare și autonomie locală  
Pentru întreaga noastră țară.

Și în anul care vine  
Precis ne va fi mai bine  
Direct banii vor fi transferați  
Și în sat valorificați  
Pentru drumuri mai moderne  
Fără hopuri și fără gropi  
Să nu fie de deochi  
Toate să se împlinescă  
Faptele bune să sporească

la mai mânați măi  
Hăi, Hăi!

# CALM ASIGURĂ TRANSFERUL BUNELOR PRACTICI ÎN DOMENIUL REGIONALIZĂRII SERVICIILOR DE MANAGEMENT AL DEȘEURILOR

**Reuniți de Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM), zeci de primari din localitățile de centru și de sud ale țării au studiat experiența colegilor din zona de nord a țării în ceea ce privește regionalizarea serviciilor publice.**

Astfel, pe data de 8 și 9 decembrie, edilii au vizitat două localități care au avansat considerabil în acest domeniu, devenind astfel platforme perfecte de studiu, Florești și Edineț. În prima zi, în incinta Consiliului raional Florești, primarii au putut afla detalii despre experiența APL în ceea ce privește dezvoltarea sistemului de MDS, în baza principiului regionalizării. in-

Moldova. Trebuie să înțelegem și să conștientizăm că anume cooperarea între localități este principiul care trebuie să guverneze în încercarea de a interveni cât mai eficient în domeniul asigurării populației cu servicii calitative. Anume din acest considerent am hotărât ca împreună cu MSPL/GIZ și Agențiile de Dezvoltare Regională să facilităm astfel de activități."

Ideile directorului executiv CALM au fost confirmate de Valeriu Ceapa, primarul orașului Florești, care a accentuat că proiectele deja implementate pot fi un punct de pornire pentru alte localități. Asta, în situația în care s-au dovedit a fi viabile, chiar dacă au existat mai multe provocări care însă au fost depășite cu succes. Ion Bodrug, director ADR Nord, a mulțumit CALM-ului pentru implicarea în procesul de transfer al

plul întreprinderii „Servicii Salubritate Florești”, activitatea căreia a fost descrisă de directorul societății pe acțiuni, Nicolae Rusu. Acesta a oferit detalii practice în ceea ce privește elaborarea Planului de Afaceri și a Manualului operatorului, mecanismul de prestare a serviciului de MDS, opțiunile de plată a serviciului și metodologia de calcul a tarifului.

Și pentru că cel mai bun argument privind funcționalitatea unei astfel de societăți rezidă în asigurarea continuității și durabilității activității acesteia, cei 50 de primari au primit invitația să viziteze întreprinderea. Astfel, edilii au avut ocazia să vadă cu propriii ochi cum funcționează din interior o astfel de societate.

La Florești participanții au vizitat și întreprinderea de prestare a serviciilor alimentare cu apă. Este vorba despre o întreprindere unicat și performantă care prestează servicii pentru 26 de localități. Tehnologiile moderne performante le permit să administreze tot sistemul de la distanță, să reducă pierderile până la 30% și să excludă total furturile din sistem.

A doua zi, și anume vineri, 9 decembrie, la Edineț, participanții la vizita de studiu au studiat bunele practici cu impact regional și intercomunitar în domeniul serviciilor publice prestate în municipiu. În acest context, primarul de Edineț, Constantin Cojocar, a reiterat: „În condițiile actuale de austeritate, cooperarea intercomunitară și regionalizarea serviciilor de alimentare cu apă și canalizare ar putea să răspundă la o bună parte din provocările timpului.



formații utile despre cum să creeze un sistem regional de MDS și, în special, despre experiența autorităților locale din raionul Florești în domeniul regionalizării serviciilor de MDS. Experiența raionului Florești este una cu atât mai valoroasă cu cât acesta este primul raion nordul țării unde a fost constituită și pusă pe picioare o societate pe acțiuni de salubritate, care este gestionată de 11 APL.

În debutul întrevederii, Pavel Paniș, președintele raionului Florești, a menționat că derularea unor astfel de proiecte pornește de la conștientizarea de către APL a necesității de asigurare a sustenabilității MDS. Totodată, Paniș a specificat că autoritățile publice din Florești sunt gata să împărtășească cu colegii experiența acumulată în procesul de implementare.

În context, directorul executiv CALM a specificat că unele exemple bune de urmat pot fi colectate și în țara noastră, nu neapărat de peste hotare. Totodată, Furdui a menționat că regionalizarea reprezintă cel mai adecvat răspuns la provocările care există în domeniul serviciilor publice, dar aceste măsuri trebuie să se desfășoare simultan cu procesul de descentralizare: „Ideile motivaționale, de multe ori, sunt alături de noi, nu neapărat să mergem peste hotare. Sigur că, Germania, Polonia, România sau în alte țări pot reprezenta modele bune de preluat. Totuși, astfel de vizite de studiu, în interiorul țării, reprezintă o ocazie excelentă pentru a face cunoștință directă cu proiecte care funcționează în condițiile Republicii



acestor bune practici: „Trebuie să mulțumim și CALM-ului că ne ajută cu facilitarea acestor evenimente. Mă bucur foarte mult că datorită suportului GIZ putem avea o întrunire în cadrul căreia să ne împărțim cu practicile noastre de succes, dar și cu provocările pe care le-am întâmpinat în implementarea proiectelor. Aici, la Florești, avem probabil primul sau unul din primele cazuri când 11 primării s-au asociat și au creat o societate pe acțiuni. Și totul, pentru ca să poată fi rezolvată o problemă a comunității: un serviciu calitativ de management al deșeurilor solide.”

Ulterior, consultanții MSPL/GIZ le-au explicat participanților care sunt pașii pe care trebuie să-i facă pentru a dezvolta un astfel de serviciu și care sunt caracteristicile unui sistem regional MDS.

Pentru o mai bună receptare s-a recurs la exem-

plul întreprinderii „Servicii Salubritate Florești”, activitatea căreia a fost descrisă de directorul societății pe acțiuni, Nicolae Rusu. Acesta a oferit detalii practice în ceea ce privește elaborarea Planului de Afaceri și a Manualului operatorului, mecanismul de prestare a serviciului de MDS, opțiunile de plată a serviciului și metodologia de calcul a tarifului.

Asigurarea cetățenilor cu surse sigure de apă potabilă și canalizare este o prioritate și o misiune foarte importantă a autorităților publice locale. Totuși, în condițiile actuale, când infrastructura din domeniu este practic inexistentă sau se află într-o stare nesatisfăcătoare în majoritatea localităților din țară, pentru realizarea acestei priorități este necesar de a depune un efort comun.”

Evenimentele au fost organizate de Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM) în parteneriat cu Agenția de Dezvoltare Regională (ADR) Nord și cu sprijinul Agenției de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ) prin intermediul proiectului „Modernizarea Serviciilor Publice Locale în Republica Moldova” (MSPL).





# OAMENII PLEACĂ, SATELE RĂMÂN!?

**În Moldova locuiesc 3,5 milioane de oameni. Din ei, peste două milioane – la sate. Populația rurală e organizată administrativ în 914 de comune și în medie avem 2.234 de oameni la o primărie în zona rurală. Cifra reală e mult mai mică, pentru că mulți săteni deja s-au mutat în orașe – la Chișinău, Moscova, Bologna, Paris sau Toronto.**

Nu cunoaștem numărul real de locuitori din comunele Moldovei. Recensământul pentru care am achitat 80 de milioane de lei acum trei ani a eșuat. Guvernul nu e în stare să publice datele acestuia.

## CÂT DE DEPOPULATE SUNT, DE FAPT, SATELE?

Dar putem evalua tendința și situația indirect. Dimensiunea depopulării rurale ne-au arătat-o și alegerile locale din 2015. De exemplu, în comuna Otac din raionul Rezina primarul a fost ales cu voturile a 174 de locuitori. În comuna Cogîlniceni din același raion, pentru victoria la alegeri au fost suficiente 167 de voturi. În Marianca de Jos, Ștefan Vodă câștigătorul a acumulat 151 de voturi, în Alava, Ștefan Vodă 132 de voturi, iar în comuna Salcia din Taraclia, primarul a fost ales din primul tur cu 81 de voturi. În Salcia, fiecare al 15-lea alegător a devenit consilier local.<sup>1</sup>

## CÂT NE COSTĂ PRIMĂRIILE?

Multe comune nu adună suficiente impozite nici măcar pentru salariile angajaților primăriei. Costurile administrative per rezident pot fi de 3-5 ori mai mari la primării cu mai puțin de 1500 de locuitori decât media. Astfel, într-un studiu publicat în 2009, Expert-Grup a calculat costurile administrative per rezident în dependență de numărul locuitorilor într-o comună. Pentru comunele cu mai puțin de 1500 de locuitori costu-



**„Prima consecință negativă este că marea majoritate a autorităților administrației locale nu furnizează servicii publice calitative, având în principal un rol reprezentativ și nu unul de a asigura servicii...”**



rile administrative erau în medie de 227 lei, pentru comunele cu 1500-3000 de locuitori aceste costuri erau de 142 de lei, iar pentru comunele mai mari de 3000 de locuitori se cheltuia sub 90 de lei per rezident. Recomandarea europeană este ca primăriile să deservească cel puțin 4500 de persoane, iar media populației unităților administrative de gradul I în UE e de peste 5 mii de persoane.

## DE CE ÎNTÂRZIE REFORMA ADMINISTRATIVĂ?

Utimele șase guverne ale Moldovei au avut ca prioritate în program implementarea reformei teritorial-administrative. Reforma așa și nu a fost implementată. Nu a existat voință politică. Reforma administrativă e una dintre restanțele majore în implementarea angajamentelor conform Acordului de Asociere RM-UE. Strategia veche a expirat, iar guvernarea a adoptat în iulie 2016 alta, pentru implementarea căreia UE și-a arătat disponibilitatea să acorde Moldovei un credit de 50 de milioane de euro.

Noua strategie confirmă, la capitolul probleme identificate, că: „Fragmentarea administrativ-teritorială și întârzierea reformelor în domeniul descentralizării în Republica Moldova creează dificultăți pentru funcționarea adecvată a autorităților locale. Prima consecință negativă este că marea majoritate a autorităților administrației locale nu furnizează

servicii publice calitative, având în principal un rol reprezentativ, și nu unul de a asigura servicii, inclusiv comunale. Baza fiscală și veniturile colectate pe teritoriul orașelor sau satelor sunt insuficiente pentru a susține aparatul administrativ care ar putea furniza servicii publice calitative.”

Între timp, noi achităm din taxele noastre primării ineficiente și guvernării care nu se țin de cuvânt.

Sursa: [www.sic.md](http://www.sic.md)

## CALM REACȚIONEAZĂ!

„Tema data este mult mai importantă, complexă și profundă decât modul în care este abordată în articol. Cu tot respectul față de încercarea autorului, constatăm o abordare destul de superficială și selectivă, în ceea ce privește premisele și argumentele aduse. Oricum este o opinie și este bine că se încep discuțiile. Aici cu copy paste nu merge. Chiar este contraindicat. Estonienii, și în genere nordicii, pregătesc reformele foarte profund și mult timp. Consultate bine și ajunse la un consens larg social și politic. Plus obiectivele urmărite, condițiile politice, sociale, economice, geografice etc. sunt foarte diferite la ei în raport cu noi. În marea parte ei au rezolvat deja problemele cu apa, drumurile, iluminatul stradal etc. Plus informatizarea largă și digitalizarea vestita a serviciilor. Nemaivorbind de mentalitate și resursele financiare disponibile. Clar că ei acum sunt la alt nivel de dezvoltare și pot să-și permită alte abordări. Dar ce avem noi? Putem să ne comparăm? Cu regret, toate reformele de acest gen impuse din exterior și care nu se bazează pe complexitatea situației din țara de «destinație» sunt inefective și chiar în multe cazuri extrem

de dăunătoare. Puține reforme și strategii aduse și impuse avem? Nu în zadar atunci când întrebăm ca cineva să ne dea cel puțin un exemplu comparabil de succes (deja realizat) a unei astfel de reforme - nu prea sunt! Iar cele care se dau - fie că sunt în derulare și efectele neclare, fie că numai succes nu poți să le numești! Georgia, Albania, Ucraina... Cauza - reforme copiate, impuse peste noapte și negândite. Iar toate argumentele/efectele frumoase și de ordin economic promise - nu s-au adeverit. Doar cele politice. Apropo, trebuie să privim și înspre alte exemple, dar mult mai comparabile: Slovacia, Ungaria, Cehia... care nu prea se grăbesc și se descurcă destul de bine fiind mult mai fragmentate teritorial. În fine, sigur că trebuie ceva de făcut și găsite soluții la fragmentarea teritorială și creșterea calității serviciilor publice. Însă avem nevoie de discuții largi și un model propriu. Cu atât mai mult că sunt mai multe opțiuni de alternativă sau complementare. Însă, cel mai mare risc și pericol aici este ca acum, sub presiunea externă să se facă o reforma peste noapte. Plus, deja observăm că sub acest pretext/temă destul de

sensibilă politic și social, se încearcă de a bloca, stopa și amâna alte reforme importante și promise în domeniul descentralizării financiare. În rezultat, ne vom trezi din nou cu vorbe și intenții frumoase, iar realități și efecte pe termen lung - cu totul altele. Exemplu: reforma din 1998, o reformă aparent bună și necesară sub aspectul descentralizării și calității serviciilor, dar care, din cauza grabei și nepregătirii sale corespunzătoare a condus la efecte inverse în esență, pe care le resimțim și astăzi: 20 de ani de centralizare, blocare totală a reformelor și lipsa de perspectivă pentru localitățile noastre, mai ales cele rurale. De aceea, cu siguranță trebuie să studiem și să luăm exemplele bune de la nordici, dar să ne gândim bine la realitățile noastre. Iar cea mai bună experiență a nordicilor în reforme de acest gen și nu numai este o atenție deosebită la proces, consultare, implicare și detalii, după principii - grăbește-te încet..... dacă cu adevărat dorești să ajungi acolo unde ți-ai propus!”

**Viorel FURDUI,**  
director executiv CALM



## URĂTURĂ PENTRU PRIMARI

Tot în fruntea CALM  
Este și Doamna Badan  
Este o doamnă de fier  
Cu ambiție și fier  
La CALM totul reușește  
Și la Selemet se gândește  
Căci conduce aici cu CALM  
Doamna Tatiana Badan  
De cu zori până-n amurg  
Din Bruxelles și din Strasbourg.  
O piață agroalimentară  
Cum nu este alta-n țară  
În 2017 satul va avea  
Zona de sud va beneficia  
Afacerile regionale vor prospera  
la mai donați măi, hăi hăi!

Peste un deal și peste o vale  
Gura Galbenei iese în cale  
Au așa cărări și poteci,  
Că uneori nu poți să treci  
Băștinașii au meditat  
- Drumul trebuie reparat  
Ban cu ban au adunat  
Și la treabă au purces  
La grădiniță să fie acces  
Bine trăiesc oamenii  
Aici la Gura Galbenei  
Au și brânză și smântână  
Că primar li-i Victor Stână  
Au și drumuri și parale  
Și servicii comunale

Mânați mai, hăi, hăi, hăi!

Tot la sud e și Zaim  
De unde cei mai sportivi vin  
Iar fanfara lor locală  
E vestită-n toată țara.  
Și în anul care vine  
Vor un centru comunitar  
cum se cuvine

Cetățenii din Zaim  
Umbă toți cu sacul plin  
Traiul e ca în poveste  
Că-i conduce Ion Veste  
Și nu fac nici un bucluc  
Că îi vede prin Facebook

Pentru asta măi flăcăi  
la donați măi, hăi, hăi

Aho, aho, la fiecare,  
La mai mic și la mai mare,  
De la sat, de la oraș,  
Ne oprim la Colibași  
Cu tinerii și dl primar împreună,  
În sat lucrurile merg strună  
Un centru multifuncțional  
vor avea

Cum alții doar pot visa  
Băștinași plecați din sat  
Îi ajută la amenajat  
Și donează împreună  
Pentru rezultate mai bune

Donați măi, hăi hăi!





## URĂTURĂ PENTRU PRIMARI

Tot în lunca prutului  
Este-un sat cum altul nu-i  
Slobozia Mare din Cahul  
7 fântâni arteziene lucrează  
Apa-n sat o tot pompează  
Dar ca să fie de calitate  
Trebuie țevile schimbate  
Pentru asta fete și flăcăi  
Hai mai donați măi! Hăi, Hăi

În Cahul mai zăbovim  
La Crihana Veche ne oprim  
De-unde-s caprele celebre,  
Și colindele superbe  
Cu oameni „dintr-o bucată”  
Tineri care mult aleargă  
Dar, belea pe capul lor  
N-au o sală pentru sport  
Și îndeamnă pe fiecare  
Și pe mic, dar și pe mare  
De pe loc, ori de departe  
Să doneze ca la carte

Zurgălăi și clopoței  
Înc-o roată, măi flăcăi! Hăi, hăi!

Haideți să continuăm  
Să știți că noi nu discriminăm,  
Nici pe ruși, ori moldoveni,  
Găgăuzi, ucraineni,  
Cu toții noi lucrăm,  
Și la toți le tot urăm  
Viață lungă, bani în pungă!  
Deci, de Taraclia nu uităm,  
Căci și cu ei bine lucrăm  
În comuna Vinogradovca  
Doamna Țurcanu  
De 4 sate are grijă tot anu'  
Iar cu-ai noștri frați din PNUD  
Și cu bani europeni  
În cinci sate să lucreze  
Managementul deșeurilor  
să efectueze

Ajungem și în Congaz  
Sat de găgăuzi vestiți  
Pentru a lor întreprindere  
renumiți  
Prin care cooperează  
cu 6 sate din jur  
Și chiar unul din Cahul.

Aho, aho surori și frați  
Voi la mine ascultați  
Că de urat am cam obosit  
Dar vreo zece sate mai avem  
Pe care să le urăm  
Așa că aplecați urechea  
la fereastră

Și-ascultați urarea noastră  
Sudu-ntreg l-am tot urat  
Și am fost și la Comrat  
La centru să ne oprim  
Și pe toți să îi hăim

## O NOUĂ PLATFORMĂ ON-LINE PENTRU PRIMARI: CALM LANSEAZĂ UN CENTRU DE EXPERTIZĂ, ASISTENȚĂ ȘI INSTRUIRE!

**Accesul la surse diverse de informații, dar și oportunități reale de a-și promova și dezvolta serviciile oferite populației. Sunt doar unele dintre avantajele pe care le oferă noua platformă on-line, lansată sub egida Congresului Autorităților Locale din Moldova (CALM) și care va reprezenta un veritabil centru unde vor fi stocate informații utile pe diferite domenii de interes pentru APL.**



Centrul informațional este conceput ca un instrument util și practic pentru edilii locali, pentru că, într-o formă interactivă, aceștia își vor împărtăși experiența, vor putea apela la ajutorul colegilor, dar și al experților CALM. În context, directorul executiv CALM, Viorel Furdui, a menționat: „Administrația publică locală are nevoie de instrumente informatice eficiente și moderne. Uneori, un răspuns, o soluție căutată poate fi la distanță de un click. Utilizarea unei astfel de aplicații pe site-ul CALM va reduce esențial

timpul necesar pentru informare, va asigura interacțiunea între utilizatori, schimbul de experiență și bune practici, dar și asistența experților CALM. Astfel, primarii vor putea lua decizii mai bune, fundamentate pe legislație și exemple de performanță.”

Misiunea Centrului de instruire și asistență pentru primari este de a-i asigura cu un set complet de acte normative pe toate segmentele de intervenție a APL. Totodată, primarii vor fi asistați în regim prompt la toate etapele proiectelor din cadrul locali-

tății pe care o gestionează, grație competențelor și expertizei de care dispune CALM. Utilizatorii vor putea adresa întrebări și primi răspunsuri de la alți utilizatori.

Centrul de expertiză, asistență și instruire este conceput ca un depozit cuprinzător și actualizat de cunoștințe destinate atât aleșilor locali, cât și publicului larg.

Astfel, Centrul va asigura o experiență de instruire unică și inovatoare pentru o gamă largă de domenii prioritare pentru bunul mers al dezvoltării locale. Astfel, platforma reunește resurse informaționale în formă electronică, structurate în baze de date, în diverse domenii precum ar fi: juridic, finanțe, apă și sanitație, migrație, proprietate publică, cadastru, scrierea proiectelor, bune practici, etc. Centrul de expertiză, asistență și instruire pune la dispoziție și o serie de ghiduri, modele de documente, legislație, studii și publicații.

Pentru a vizualiza conceptul platformei on-line, accesați link-ul: <http://www.calm.md/centre.php?l=ro&idc=192&t=/Centru-de-expertiza-asistenta-i-instruire>

## CĂRPINENI, EXEMPLU DEMN DE URMAT. LOCALITATEA CU CELE MAI MULTE PROIECTE ECO-REGENERABILE.

Au devenit mai independenți de gazele rusești, după ce au schimbat sursele tradiționale de energie pe cele regenerabile.

Vorbim despre satul Cărpineni, din raionul Hâncești, unde practic în toate instituțiile publice au fost instalate centrale pe bază de biomasă. După ce s-au convins de beneficiile energiei regenerabile, tot mai multe gospodării au început să fie încălzite cu biocombustibil.

Recent, primarul localității a fost invitat în Parlamentul European pentru a povesti istoria de succes a satului.

Primele instituțiile care au fost conectate la centrale termice pe bază de biomasă au fost gimnaziul și grădinița din localitate. Acest lucru s-a întâmplat în 2012.



**ION CĂRPINEANU,  
PRIMAR DE CĂRPINENI:**

**„De la început a întâlnit o rezistență foarte mare din partea populației nimeni nu a crezut că din paie poți să obții energie termică!”**

Până a trece la încălzirea pe bază de biomasă, instituțiile erau încălzite cu cărbune. Administrația grădiniței spune că acum cheltuielile pentru încălzire s-au redus considerabil.



Mai mult, noile centrale sunt automatizate și nu necesită supraveghere permanentă. Și operatorul centralei spune că munca lui s-a ușurat.

„A fost cam greu, lucru manual, tot cu mâna. Ridicam cărbune la al doilea etaj cu mâinele, trebuia de curățat toată cenușa iar înapoi”, a afirmat operatorul la centrala termică, Andrei Șterbeț.

Construcția cazangeriei a fost posibilă datorită proiectului Energie și Biomasă. Tot din fonduri europene a trecut la biomasă și Centrul Medicilor de Familie din satul vecin. După care au urmat și alte proiecte.

„Am reușit să convingem Fondul de Investiții Sociale din Moldova ca să ne doneze două centrale termice pentru casa de cultură și pentru gimnaziul din satul Horjești, după care din surse proprii am reușit să mai construim două centrale termice, una la primărie și una la grădinița”, a afirmat primarul satului Cărpineni, Ion Cărpineanu.

În scurt timp, energia regenerabilă și-a făcut loc și în gospodăriile oamenilor din

Cărpineni. Oleg Tulbu este unul din locuitori care și-a instalat un astfel de cazan.

„La mai mulți, care trăiesc și la oraș și în alte sate unde au gaze spun că este foarte costisitor, alții la așa casă cheltuiesc și 20.000 de lei pe lună”, a spus locuitorul satului Cărpineni, Oleg Tulbu.

Și câteva companii private și-au instalat cazane moderne. Modelul comunei Cărpineni a fost prezentat la începutul lunii decembrie în Parlamentul European.

„Domnul Johannes Han s-a arătat mulțumit de rezultatele Republicii Moldova la acest capitol și și-a exprimat dorința ca acest proiect să fie replicat și în Georgia, inclusiv și Ucraina țări care depind energetic de resursele altor țări”, a afirmat primarul satului Cărpineni, Ion Cărpineanu.

În prezent, în comuna Cărpineni sunt 6 instituții publice și peste 50 de gospodării care se încălzesc cu energie produsă din biomasă.



## PESTE 600 DE PRIMĂRII DIN 25 DE RAOANE ALE ȚĂRII AU ÎNVĂȚAT CUM SĂ PREVINĂ

# RISCURILE DE CORUPȚIE

În perioada septembrie-decembrie 2016, peste 600 de primării din 25 de raioane ale țării au învățat cum să prevină riscurile de corupție. Instruirile au fost desfășurate de Centrul Național Anticorupție (CNA), în parteneriat cu Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD), în cadrul unui proiect finanțat de Ministerul Afacerilor Externe al Norvegiei.

Astfel, la instruirile au participat peste 610 de persoane, secretari ai consiliilor raionale, primari, viceprimari și responsabili de documentarea riscurilor de corupție și planificarea activităților de înlăturare a acestora. Aceștia au aflat mai multe despre cadrul legal și normativ în materie de integritate și măsuri anticorupție. Totodată, participanții au învățat cum să elaboreze un plan de integritate și cum să completeze Registrul riscurilor de corupție.

"Acest curs de instruire mă va ajuta, la nivel practic, să identific vulnerabilitățile și factorii de risc în activitatea mea și a instituției în care lucrez, să implementez un sistem eficient de gestiune a riscurilor prin asigurarea transparenței în procesul de elaborare și de adoptare a deciziilor, prin evitarea



conflictelor de interese", a menționat Iurie Frunză, secretar al Consiliului Local din satul Echimăuți, raionul Rezina.

"Fiind un domeniu nou de activitate pentru administrația publică locală, importanța acestor instruirii este vitală, deoarece facilitează activitatea angajaților din domeniul dat prin economisirea de timp la realizarea activităților care, în ultima vreme, nu sunt deloc puține", a declarat Tatiana Beschieru, șefa Secției Administrație Publică, Consiliul raional Nisporeni.

Potrivit Strategiei Naționale Anticorupție, consiliile locale dezvoltă și aprobă strategii și planuri de acțiuni anticorupție la nivel local, pornind de la formele de corupție răspândite în comunitate. CNA este instituția abilitată prin lege să acorde suport metodologic entităților publice în vederea implementării unui management eficient al riscurilor de corupție și elaborării planurilor de integritate. CNA-lui îi revine și atribuția de a monitoriza ulterior implementarea Planului de integritate și a procedurilor de raportare.



**Procedurile de achiziții publice ar putea trece în totalitate pe online. Asta după ce Ministerul Finanțelor, dezvoltatori IT, mai multe ONG-uri și membri ai comunității de afaceri au semnat un memorandum în acest sens.**

Cu alte cuvinte, în Moldova urmează să apară 4 platforme online, cum ar fi e-licitatie.md, recunoscute de autoritățile statului prin care să se desfășoare licitațiile. Astfel, dacă o instituție publică anunță un con-

## LICITAȚIILE PUBLICE TREC ONLINE. CUM ACHIZIȚIILE PUBLICE AR PUTEA FI TRANSPARENTE

curs public, nu trebuie decât să o înregistreze pe unul din site-urile ce vor fi lansate în curând, iar doritorii de a participa vor aplica în regim online.

Astfel, fiecare companie va prezenta toate actele în formă electronică, iar toată documentația va fi publică, astfel încât, oricine va putea vedea exact cine, cum și cât licitează. Mai mult, se va putea vedea și stadiul lucrărilor efectuate.

"Fiecare cetățean va putea semnala organelor de drept anumite nereguli pe care le va depista", a declarat Ministrul Finanțelor, Octavian Armașu.

Un astfel de sistem este deja implementat cu succes în Ucraina și în Georgia. Acolo unde, orice licitație este publică și poate fi urmărită online, iar rezultatele sunt transparente și se evită favorizarea unui sau altui ofertant.

La moment, toate procedurile de achiziție publică urmează o procedură birocratică de tip închis, iar rezultatele licitațiilor de multe ori nu sunt cunoscute,

iar despre oferte se cunoaște doar post-factum. Lucrul ce creează mereu discuții în presă, iar zeci de investigații au arătat diverse favorizări ale unor companii în detrimentul altora.

Un exemplu ar fi licitațiile netransparente în cadrul scandalului alimentelor alterate pentru grădinițe. Ori, chiar dacă au fost făcute mai multe investigații la temă, nici până acum nu sunt făcute publice grădinițele în care firmele cu probleme au livrat hrana alterată. Ori, în cazul în care datele ar fi online, orice persoană ar putea vedea exact unde și pentru cine livrează compania X sau Y.

Platformele online urmează a fi lansate de la 1 ianuarie 2017. Pentru primele 3 luni, va fi un proiect pilot, iar ulterior va fi luată o decizie finală. Cele 4 platforme sunt create în cadrul unor parteneriate public-private cu Ministerul Finanțelor și cu suportul financiar al BERD.

Sursa: unimedia.info



## URĂTURĂ PENTRU PRIMARI

În Coșnița să zăbovim  
Tinerii de-aici vor tare  
Un Centru comunitar ca atare  
Și-acum domnul primar  
Așa cum este gospodar  
Așteaptă de la toți suport  
Și donații mai cu spor

la mai donați măi, hăi hăi!

Ciuculeneni se confruntă  
Cu o problemă acută  
Apă în fiecare casă  
Vor aduce băștinașii  
Ban cu ban ei pun grămadă  
Ca în orice vârf de deal  
Să ajungă iarăși țeava  
Iar în orice vâgăună  
Să le fie apa bună

Mai adunați măi. Hăi, Hăi!

La Hâncești noi mai avem  
Un sat cu drumuri multe  
Și uneori tare abrupte  
Cu siguranța la trafic  
E cam șubred pe aici  
Băștinașii din Cărpineni  
Un tractor vor procura  
Drumurile vor îndrepta  
Și poate le-or repara  
Să fie ca în Europa  
Pân-atuncea dragi amici  
Hai să fim puțin mai darnici  
Să donăm cât-un un ban  
Fiecare cărpinean

Zurgălăi și clopoței  
Înc-o roată, măi flăcăi! Hăi, hăi!  
La Cioești am poposit  
Noroc de noi  
Că lupii din codri nu ne-au încolțit  
Și aici ce am găsit  
Sat de oameni gospodari  
Harnici și cu planuri mari  
Curățenia păstrează  
Gunoii depozitează  
Doar că nu prea au cu ce  
Să-l ducă la gunoiște  
Un tractor ar procura  
Dacă fiecare ar da  
Măcar câte o para

Și iarăși roată, roată măi  
Să strigăm odată  
Hăi, Hăi!!!  
Aceași problemă și la Rusești  
Gunoști neautorizate  
Pe toate câmpurile împrăștiate  
Problema este serioasă  
Necesită abordare aleasă  
Dar, primarul tot glumește  
Lumea o ademenește  
Să facă lucruri bune  
Pentru sat și pentru lume  
Filmulețe tot filmează  
Versuri profunde rimează  
Transparent administrează

Trageți roata măi flăcăi  
Hăi, Hăi!!!

## PRIMĂRIȚA ORAȘULUI DROCHIA, NINA CERETEU, A PRIMIT O DIPLOMĂ DE EXCELENȚĂ DE LA BOTOȘANI

Primărița orașului Drochia, Nina Cereteu, a primit certificat de apreciere din partea Asociației de Dezvoltare Intercomunitară „Zona Metropolitană Botoșani”.

Potrivit unui comunicat al primăriei, administrația publică locală susține promovarea proiectelor transfrontaliere spre beneficiul orașelor.

„Acesta a fost scopul semnării Acordului de colaborare cu Asociația de Dezvoltare Intercomunitară „Zona Metropolitană Botoșani”. Mulțumim pentru apreciere”, menționează sursa. Felicitări.







## URĂTURĂ PENTRU PRIMARI

Trecem în raionul Strășeni  
Îi urăm pe Lozoveni  
Aici toți s-au apucat  
Un tractor de procurat  
Să aibă un sat amenajat  
Unii chiar și au donat  
Pentru un sat mai curat.

Ia mai donați măi,  
Hăi, Hăi!!!

Tare nu nen-depărtăm  
Mergem pe la Vorniceni  
Oamenii au înțeles  
Că au un sat ales  
Un autograider vor procura  
Frumos vor amenaja  
Fiecare drumușor  
Să venim cu-n plugușor  
Și la anul care vine  
S-aveți gropi tot mai puține

Trageți roata tot aici  
Și pocniți vârtos din bici  
Bănișorii să se-adune  
Să mai faceți lucruri bune  
Hăi, Hăi!!!

Să vedeți unde-am ajuns  
Într-un sat ca de poveste  
Nimoreni el se numește  
Băștinașii au lucrat  
Cu primarul au colaborat  
Intrarea în sat au amenajat  
Și aici nu s-au oprit  
Alte proiecte au pornit  
Trotoare construiesc  
Acces sigur își doresc  
Ia mai donați măi, hăi hăi!  
Prin centrul țării hăim  
La Scoreni mai poposim  
Lumina aici e deficit  
Chiar și în noaptea de hăit  
Primara ne-a asigurat  
Că la anul care vine  
Oamenii toți or dona  
Lumina va apărea  
Că lumea mai bine să vadă  
De Paști și de Crăciun  
Ca la toți oamenii buni

Trageți roata măi flăcăi  
Hăi, Hăi!!!

Nordul țării ne primește  
Cu fulgi mari nen-troienește  
Dar noi continuăm  
Tot sătucul să-l urăm  
Că ni-i drag de fiecare  
Care se gândește la dezvoltare  
La Chișcăreni am poposit  
Drumul ușor l-am găsit  
Primara ne-a tot ghidat  
Pe Facebook ne-a arătat  
Și sarmale, și plăcinte  
Voluntari, proiecte multe  
Și am venit să vedem  
De la Chișcăreni să învățăm  
Oamenii să-i motivăm  
Pentru sat ca să doneze  
Lucruri frumoase să creeze  
Parcul să-l amenajeze

## 52 DE PROIECTE DE DEZVOLTARE REGIONALĂ VOR FI FINANȚATE CU 1,3 MILIARDE DE LEI

Membrii Consiliului Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale s-au întrunit joi într-o ședință pentru a stabili și aproba lista proiectelor care urmează a fi finanțate din Fondul Național pentru Dezvoltare Regională în următorii patru ani. Drept rezultat au fost selectate 52 de proiecte care vor primi 1,3 miliarde lei.

„În prima etapă a concursului au fost depuse 321 de note conceptuale de proiecte, în sumă de circa 7,8 miliarde lei, ceea ce reprezintă necesitățile de dezvoltare a localităților, în prezent. După mai multe etape de evaluare, 52 de proiecte, în valoare de 1,3 miliarde de lei, vor primi finanțare începând cu anul viitor. Cele mai multe proiecte țin de domeniul aprovizionării cu apă și sanitație. Pentru proiectele ce nu vor fi finanțate din Fondul Național de Dezvoltare Regională, vom căuta alte surse de finanțare, inclusiv vom negocia cu partenerii de dezvoltare”, a subliniat ministrul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, Vasile Bîțca.



Printre principalele domenii pe care se axează proiectele depuse țin de infrastructura drumurilor regionale și locale, aprovizionarea cu apă și sanitație, managementul deșeurilor solide dezvoltarea infrastructurii de afaceri, sporirea atractivității turistice și eficiența energetică a clădirilor publice. Consiliul a evaluat proiectele din mai multe puncte de vedere, inclusiv dacă dețin studii de fezabilitate, proiecte tehnice actualizate și documentație tehnico-economică.

„Pentru perioada 2017-2020, în Fondul

Național pentru Dezvoltare Regională sunt planificate alocații de la bugetul de stat în mărime de circa 1 miliard de lei. În acest context, ținând cont și de beneficiile pentru localități, proiectele au fost evaluate în mai multe etape: pentru a observa dacă corespund obiectivelor și priorităților concursului de proiecte, dacă dețin studii de fezabilitate, proiecte tehnice actualizate, soluțiile tehnice relevante, inclusiv documentație tehnico-economică coerentă”, a menționat viceprim-ministrul, ministrul Economiei, președintele CNCDR, Octavian Calmîc.

## MOLDOVENII DIN DIASPORĂ AU OFERIT CIRCA 200 MII LEI, AJUTOARE PENTRU COPIII ȘI BĂTRÂNII DIN SATELE DE BAȘTINĂ



Deși activează de mai puțin de jumătate de an, Asociațiile de Băștinași din țară au reușit să mobilizeze migranții de pretutindeni ca să se implice în diverse proiecte sociale din satele natale. Valoarea totală a acestor inițiative este de peste 200 mii lei.

La moment, sunt 25 de sate și orașe din R. Moldova unde autoritățile locale au stimulat procesul de fondare a asociațiilor de băștinași, alăturându-se proiectului Migrație și Dezvoltare Locală (MiDL), im-

plementat de PNUD Moldova cu suportul financiar al Guvernului Elveției.

„Deși nu a trecut mult timp de la solidarizarea moldovenilor în asociații locale de băștinași (vara anului 2016), aceștia au realizat deja peste 100 de proiecte și inițiative la nivel local. Multe inițiative țin de cauze sociale (25%), educaționale (40%), culturale (15), dar și ecologice (33%). Această demonstrează că cei plecați de acasă își fac griji pentru cei rămași în localitate și sunt gata să contribuie la dezvoltarea locală”, susține Oxana Maciucă, coordonator componenta migrație în cadrul proiectului MiDL.

Ajutoarele trimise de cei plecați peste hotare au bucurat peste 5 mii copii din cele 25 de localități. Pentru 54 de elevi, migranții plecați departe de casă au instituit burse în sumă totală de 15 mii lei. Alți 45 de copii au primit rechizite școlare și ghiozdane în valoare de 20 mii de lei.

„Este pentru prima dată când reușim să le oferim, la sfârșit de an, ceva mai mult copiilor cu rezultate

frumoase la studii. Cu suportul băștinașilor stabiliți în Chișinău, Dubai și Canada, au fost înmânate mai multe burse copiilor din liceu. Bursele oferite au variat de la 200 până la 1500 lei și vor fi primite trimestrial și anual, în funcție de tipul acestora”, susține Viorica Mamaliga, responsabilă pentru migrație din Primăria Vorniceni (Strășeni).

Migranții nu au uitat nici de bătrâni, astfel circa 60 de persoane în etate au primit ajutoare materiale în sumă de peste 30 mii de lei.

Diaspora a auzit de necesitățile celor rămași acasă de pe rețelele de socializare, unde membrii Asociațiilor de băștinași obișnuiesc să îi țină la curent pe cei plecați cu ce se întâmplă în localități, să strige după ajutor și să îndemne la implicare.

Potrivit datelor oficiale, peste 400 mii de cetățeni muncesc peste hotarele țării, iar în ultimele șapte luni, suma remitențelor a depășit cifra de 600 milioane de dolari.

Sursa: stirilocale.md

## AMBASADORUL SUA JAMES D. PETTIT – ÎN PRIMA SA VIZITĂ LA EDINEȚ

În cadrul acestei vizite, ambasadorul s-a întâlnit cu reprezentanți ai autorităților publice locale, precum și cu oameni de afaceri din localitate pentru a discuta despre situația economică și politică din regiune.

Împreună cu voluntarii corpului păcii Valentine și Angela au discutat despre proiectele de succes în localitățile în care aceștia activează, și au făcut turul Liceului Ucrainean “V. Suhomlinski” unde s-au întâlnit cu elevi și pedagogi.

Însoțit de Mihail Harabagiu, Șeful Serviciului Protecției Civile și Situațiilor Excepționale, Ambasadorul a vizitat și Stația de pompieri din Edineț, care a fost renovată în 2013 ca parte a programului Comandamentului European al SUA pentru dezvoltarea capacității de acordare a ajutorului în cazul dezastrelor în regiunile rurale.





# LA MULȚI ANI UNITĂȚII ȘI COEZIUNII ÎN CADRUL CALM!

(instantanee de la Ședința lărgită a Consiliului de Administrație  
la care au participat peste 100 de membri CALM)



## URĂTURĂ PENTRU PRIMARI



Tare de-aici n-am pleca  
Însă ne temem c-om înnopta  
Și n-om ajunge la Larga  
Să-i urăm cum om putea  
Că primarul lărgean  
Ară cât alții într-un an  
Și nu cu un plug cu 12 boi  
Dar cu tehnologii  
performante și noi  
Primarul și băștinașii  
s-au apucat  
O piață modernă de amenajat  
Gospodari din șapte sate  
Vând la Larga de toate

Am vinde și noi câte ceva  
Dar trebuie să mergem  
la Pelenia

Un sat mare și bogat  
Însă fără nici un parc  
Tot primarul și migranții  
Schimbă satul la față  
Donații din toată lumea  
Fac viața de-aici mai bună  
Și sunt mândri c-au donat  
Pentru a lor frumos sat

la mai donați măi,  
Hăi, Hăi!!!

De urat am mai ura  
Dar nu suntem de-aici colea  
Ci dintr-un proiect vestit  
Care MiDL e numit  
25 primării ghidează  
Localitățile să crească  
Și țara să ne-nlorească  
Cu ajutorul migranților  
Din locuri îndepărtate,  
Să nu uite de-a lor sate  
Să susțină fiecare localitate  
Cu un ban, cu o idee  
Și cu orice pot să dea

Noi nu suntem singuri, singurei  
Pe tărâmul migrației  
Ne susține Guvernul Elveției  
Și Cancelaria de stat  
Mult avem noi de lucrat  
Cu toții în parteneriat  
Așa că ne oprim din urat  
Mulțumim la cei  
ce ne-au ascultat  
Și un colăcel ne-au dat

Rămâneți gazde sănătoase  
Noi plecăm la ale noastre case  
Anul nou să-l întâlnim  
De bine să ne-auzim

Mai îndemnați, fete și flăcăi,  
Mânați mai, hăi, hăi, hăi!

La anul și la mulți ani!!!



# LA MULȚI ANI UNITĂȚII ȘI COEZIUNII ÎN CADRUL CALM!

(instantanee de la Ședința lărgită a Consiliului de Administrație la care au participat peste 100 de membri CALM)

